

tribuna

LIST SLOVENSКИH ŠTUDENTOV

LETO XV.

Ljubljana,

7. IV. 1965

Številka 9

EKSTRA - PROFIT

Predprodaja vstopnic za koncert Louisa Armstronga v Ljubljani je imel v rokah Kompas; za vsako vstopnico, kupljeno v predprodaji, pa si moral poleg nominalne cene plačati še dodatek dvajsetih dinarjev. Znesek je vsekakor majhen — zaradi njega se ni nihče razburjal (in na to je trgovec računal), če pa ga pomnožimo s številom prodanih vstopnic (ki bo okrog 8000 ali kaj takega), dobimo kar lepo vsoto — čisti ekstra-profit od monopola na predprodajo. Človek si lahko marsikaj privošči, če ima monopol! Tudi pridobivanje v širšem merilu smešno majhnih, v merilu človeka — posameznika pa kar čednih ekstra-profitov.

R. M.

LINIJA NAJMANJŠEGA ODPORA

Znano je, da nosijo ljubljanske klinične bolnišnice nazive klinik zato, ker je njihova največja naloga ravno znanstveno-raziskovalno delo učnega osebja in študentov. Klinike imajo torej naziv klinik zaradi študentov in zaradi znanstveno-raziskovalnega dela, drugače bi bile bolnišnice. Pred časom pa je socialno zavarovanje ponudilo tem tako imenovanim znanstveno-raziskovalnim ustanovam na področju medicine določena sredstva, da bi znanstveno raziskovale. Rezultat: 9 klinik je odgovorilo, da niso ZNANSTVENO RAZISKOVALNE USTANOVE. Brez komentarja!

S. Rutar

OSTI TEDNA

Plenum univerzitetnega odbora

»Dejavnost specializiranih organizacij je dejavnost, ki ji je treba v delu Zveze študentov zagotoviti povsem enakovredne pogoje, kakor vsej ostali dejavnosti ožjega področja dela ZŠ«, je bil osnovni sklep plenuma univerzitetnega odbora. Na njem so predvsem obravnavali problematiko dela specializiranih organizacij kot so: Počitniška zveza, taborniki, planinci, Zveza študentskih organizacij za telesno kulturo, Zveza študentskih organizacij Ljudske tehnike in Ankaran.

Osnovna misel referata je bila, naj bi v bodoče vse te organizacije delale v ozki povezavi, saj bomo le na ta način dosegli večjo pestrost akcij, večji interes zanje, obenem pa nam je le na ta način zagotovljena hitra rast v širino oziroma množičnost. Nakazana je bila tudi organizacijska shema, po kateri naj bi v bodoče vse organizacije delale, ki pa je med diskutantih vzbudila vtis, naj bi bila to obveza, čeprav je v bistvu le priporočilo, saj je plenum ob zaključku zavzel popolnoma pravilno stališče, po katerem se obravnavajo vse specializirane organizacije še vedno kot popolnoma samostojne skupine, ki lahko takšen novi koncept sprejmejo ali pa tudi ne.

Precej obširna razprava se je odvijala predvsem okoli tez oziroma priporočil predsedstva, po katerih bi bila osnovna orientacija dela vseh teh organizacij decentralizacija dela, to je prenos dejavnosti na fakultete, s tem, da bi vsi dosednji forumi, na nivoju univerze sicer ostali takšni kot so, ustanavljali pa bi po fakultetah tudi svoje najmanjše enote, ki bi bile osnovni nosilci dejavnosti, saj se je pokazalo, da akcije uspevajo bolje tam, kjer živi interesna skupina ljudi, ki se med sabo bolje poznajo itd. in pa okoli teze, po kateri naj bi se oprema specializiranih organizacij na nivoju univerze združila v enoten servis za izposojanje turistične in športne opreme. Na takšen način bi si prihranili precej izdatkov na račun dežurnih služb, obenem pa bi ustvarili realno, osnovno bazo za nadaljnje izpopolnjevanje te opreme. Pri upoštevanju argumentov za decentralizacijo je treba na vidnem mestu poudariti tudi to, da bi s tem širili tudi materialno bazo teh organizacij, saj se bodo te skupine po fakultetah vključevale s svojimi programi v predračune fakultet, ki so, in morajo biti zainteresirane, da podpirajo tudi tovrstno dejavnost študentov, seveda, če obstaja

določeno zanimanje. V razpravi so govorili tudi o samoupravljanju teh organizacij, o odnosu lista Tribune do te problematike in o nekaterih konkretnih problemih posameznih organizacij.

Ker v razpravi ni bilo kakšnih konkretnih pomislekov proti sugestijam, ki so bile podane v referatu, je bil ta v celoti sprejet, seveda pa je bilo ob zaključku jasno poudarjeno, da se ti sklepi ne smejo jemati preveč formalistično, niti ni treba misliti, da jih je treba, oziroma da jih je sploh mogoče realizirati čez noč.

V drugi točki dnevnega reda so razpravljali o problemih, ki so se v zadnjem času pojavili okoli urejanja študentskega lista Tribune. Dolgotrajen začetni molk je bil sicer presenetljiv in daje predvsem dvojne možnosti: ali se študentje z listom v celoti strinjajo ali pa so za Tribuno nezainteresirani in jo celo ne berejo. Kljub temu pa se je pozneje razvila precej živahna razprava, katere osnovni zaključki bi bili:

Dosedanji urednik satirične strani zaradi premajhnega političnega posluha največ ne opravlja dela odgovornega ured-

nika satirične strani; čeprav bo še nadalje zbiral prispevke za to stran, odgovarjal pa bo zanj v celoti odgovorni urednik Tribune; plenum je protestiral proti načinu obravnavanja volilne aktivnosti; ugotovil pa je, da se je Tribuna v veliki meri posvetila problematiki univerze, zato je plenum njen koncept v celoti potrdil. Strinja se tudi z uvedbo občasne teoretične priloge »Zasnove«, ki je bila zaradi enotnosti lista nujno potrebna; plenum je bil mnenja, da ni potrebno sklicevati ponovnega zbora Tribune, saj so trenutno stališča zelo jasna, statut pa je že toliko prediskutiran, da ga skupščina Zveze študentov lahko samo še potrdi.

Na plenumu je bil na lastno željo zaradi nastopa službe razrešen dolžnosti predsednika univerzitetnega odbora ZŠJ tov. Tone Zimšek, na njegovo mesto pa izvoljen dosedanji dvoletni član predsedstva UO tov. Franci Pivec.

Ker je ostalo na prejšnjem plenumu nerešeno vprašanje razdelitve 2.800.000 dinarjev, ki so jih namenili kot dotacijo fakultetnim odborom, je ob zaključku plenum potrdil predlog predsedstva, po katerem so ta sredstva razdelili raznim fakultetam in visokošolskim zavodom na osnovi predloženih predračunov in števila študentov na posameznih zavodih.

Srečko Rutar

SVETI LETNIKOV PRED SVOJO NOVO NALOGO

Vsakemu je jasno, da se v naši družbi stvari ne urejajo prek noči. Ne uredijo se niti v letu dni niti v več letih. Nekatere bi se mogoče dale urediti. Niso namreč takšnega značaja, da se zaradi svoje vsebine ne bi mogle dolgoročneje, trdneje postaviti.

Za urejen gmotni položaj študentov se borimo že dolgo časa. Lani smo to poskušali reševati prek pokrajinskih klubov ob pomoči SZDL. Letos poskušamo prek svetov letnikov. Lani smo namreč dosegli le delni uspeh. Se vedno srečujemo štipendije po osem in deset tisoč dinarjev, kljub morju popisane papirja s podatki o življenjskih stroških, nedohranjenosti in bolehnosti študentov.

Začeti moramo znova! Četudi po taktilki »sedenje pred vrati« ali »še in še in še«.

Priča smo enotni akciji vseh svetov letnikov na ljubljanski univerzi, visokih in višjih šolah ter akademijah.

Ta akcija je tudi preizkusni kamen. Pokazalo se bo, ali bodo sveti letnikov le zaživeli; pokazalo se bo tudi, ali so študentje sploh kaj zainteresirani zanje — ali kaj pričakujejo od njih.

Mnogi bodo zamahnili z roko, rekoč: »Bodimo pametni in pustimo stvari takšne, kot so, saj se ne bo nič spremenilo. Vse bo tako, kot je bilo«. Bojim se, da je to delno res. Toda kljub vsemu! Znova!

Naše gospodarske organizacije in ustanove se nam res kažejo v čudni luči, treba je je izvajati nanje politični pritisk, da si pridobivajo kadre. V naši socialistični družbi se moramo študentje boriti zato, da bomo lahko nekoč na višjem strokovnem nivoju pomagali gospodarskim organizacijam in ustanovam. Seveda, saj razumemo: mojstrska mentaliteta, trikotniki: direktor, sekretar, računovodja, ignoriranje samoupravljanja. Zato pa čimprej nekoliko prepiha. Odprimo vrata, da med naša podjetja zasveti še nekoliko ekonomike in da se bo jasnejše — v našo korist — videlo, kdo je sposoben živeti, kdo ne.

Takrat šele bodo verjetno naša podjetja in ustanove začutile pomembnost visoko kvalificiranega dela.

KAJ JE BOTROVALO TEJ ODLOČITVI

Po zaslugi članka F. Seuniga (glej »DELO«, torek, 30. marca 1965) je bila javnost obveščena z ozadjem zvišanja cen vozil kragujevske tovarne »CRVENA ZASTAVA«.

Nekaj dni pred odlokom Zveznega izvršnega sveta o začasnem zamrznjenju cen, je Zvezni zavod za cene odobril predlog »Crvene zastave«, da poviša cene svojim vozilom. Za vozilo »Zastava 750 — D«, se je cena povišala za 15,5 %. Ko je »Crvena zastava« pred več kot enim letom povišala cene vozilom, so bili že takrat izraženi dvomi, če je njeno povišanje cen upravičeno. Predlog »Crvene zastave« o ponovnem zvišanju cen je nastal kot rezultat spora med »Crveno zastavo« in rakovniško tovarno »21. maja« o notranji obračunski ceni motorjev, ki jih je tovarna »21. maja« izdelala za »Crveno zastavo«. Konec leta 1964 je rakovniška tovarna zahtevala od »Crvene zastave« razliko v ceni motorjev v višini 175.000.000 dinarjev. Da bi »Crvena zastava« uredila spor s tovarno »21. maja« in ji povrnila zahtevanih 175 milijonov, je dala predlog za povišanje cen svojim vozilom. Samo na račun podraženih vozil »750 — D«, bo »Crvena zastava« ustvarila v enem letu čez 5 milijard dinarjev dohodka.

V tej situaciji sploh ni važno, ali je neupravičeno povišala cene svojim proizvodom »Crvena zastava«, ali kakšna druga tovarna. Tendence upravičenega in neupravičenega zviševanja cen so splošne. (V letu 1964 je 40 % industrijskih in 57 % kmetijskih organizacij kršilo predpise o ce-

nah; v zadnjih dneh prihajajo iz nekaterih delov Jugoslavije vesti o poviševanju cen produktom, kljub odloku o začasnem zamrznjenju cen — glej »DELO« 1. aprila 1965). Zaskrblijujoče je dejstvo, da Zvezni zavod za cene soglasja z neupravičenim poviševanjem cen proizvodov katerekoli tovarne. Kaj je povzročilo njegovo soglasje. Ali smemo na osnovi tega primera, ker je soglasja z neupravičenim povišanjem cen, sklepati, da opravlja svoje delo nestrokovno, to je, da ne pregleduje ekonomske upravičenosti ali neupravičenosti predlogov. Ali pa so mogoče soglasju z neupravičenim zvišanjem cen botrovala kakšna osebna poznanstva, zveze itd. Težko se je iznebiti tega suma, kajti od nekaj tisoč predlogov za zvišanje cen, je bil odobren prav predlog »Crvene zastave«. V zadnjih letih je bilo tisočkrat izgovorjeno ali zapisano »Crvene zastave ima monopolističen položaj (glej članek F. Seuniga)«. Ali je bila v tem primeru, ko se je dajalo soglasje predlogu tisočkrat obravnavane tovarne, zagotovljena kontrola poslancev Zvezne skupščine. Zvezni zavod za cene je poseben organ zvezne skupščine in ne more sprejemati odločitev, ne da bi bila zagotovljena kontrola poslancev.

Soglasje Zveznega zavoda za cene je pomembna odločitev, ki v marsičem določa položaj in moč gospodarskih organizacij.

Kdo bo ljudem odgovoril na ta vprašanja. Nekdo mora. Pravico imamo, da zvermo te odgovore.

R. Ščepanović

Nevzdržne analogije

TURA Tineta Hribarja, ki je bil objavljen v šesti številki Tribune, dne 17. 3. 1965, neprijetno zbudila ugotovitev o neki jugoslovanski novi ekonomski politiki (okrajšano: NEP) in me spodbudila, da napišem tale sestavek.

Najprej nekaj o jugoslovanski gospodarski politiki. Ne morem se znebiti občutka, da se s tako dikcijo avtor vsaj v niansi distancira od našega gospodarskega in družbenega življenja. Ta neprizadetost pa izraža odtrganost človeka od konkretnega gibanja, kar sicer lahko stopnjuje totalnost kritike, a hkrati kaže na izkoreninjenost iz dogajanja danes in tukaj, kar našemu samoupravnemu sistemu samo škodi. Ne vem, zakaj se naš študent — bodoči intelektualci ne bi aktivno vključili v tokove našega časa in v sami akciji deloval za trajno razčiščenje družbenih zadev. Zato ima vse možnosti. Mar tega ne dela zato, ker je vedno lažje kritizirati, kot ustvarjati in rušiti, kot graditi?

Razstavljanje družbenih dogajanj nujno pelje k vulgarizaciji. Zgodi se, da človek zaradi dreves ne vidi gozda. In moram reči, da je zaradi zmotnega izhodišča v članku Tineta Hribarja kopica misli, ki izražajo le pol resnice.

Kar zadeva novo ekonomsko politiko (NEP), je misel jasna, a napačna. Če je pisec iskal učinek zgolj zaradi totalnosti efekta samega, potem je samo potrdil površnost misli, ki jih je nanašal v članku. Vendar mu moram tudi v tem primeru povedati, da take »zgodovinske« analogije nikdar ne drže, so celo nevarne in nevzdržne. Kaj je pomenila nova ekonomska politika (NEP) za mlado sovjetsko oblast in v kakšnih pogojih je Lenin razvil in

uveljavil to politiko, menda pisec vsaj površno ve. No, in če to ve, potem za to, kar je napisal, ni opravičila.

Naša gospodarska politika ni nova v tistem smislu, kot navaja Tine Hribar v svojem članku. Osnovni principi te politike so se formirali že na prelomu prejšnjega desetletja, ko smo začeli uveljavljati samoupravljanje kot osnovni temelj našega družbenega sistema. Odtlej smo sistem stopnoma dograjevali in bomo to delali še naprej. Res je, da smo pri tem večkrat preveč deklarirali prelome. Vendar je tudi to do neke mere normalno. Če smo želeli napredovati, smo nujno morali poudarjati novo v gibanju in premagovati staro. V tem protislovnem gibanju smo dograjevali in dograjujemo sistem blagovnega gospodarstva v pogojih socialistične demokracije. Pri tem skušamo dati sistemu polno samoupravno vsebino in nove etične vrednote. Samoupravljanje je torej integralni del naše nove socialistične gospodarske politike in ne le njegova etiketa, ki se lahko prilepja zdaj na ta, zdaj na oni konkretni »sistem«. V našem primeru torej ne gre za korak nazaj, da bi pozneje lahko napravili dva naprej. To je bila lahko taktika v razrednem boju proletariata v določenih zgodovinskih okoliščinah, ne pa njegova strategija v času, ko je ekonomsko socializem že zmagal. Gre torej za vsebinsko nov koncept oblikovanja novih družbenih odnosov, ki naj najoptimalneje pripomore k nadaljnjemu razvijanju materialne osnove in s tem k pestrejšemu in bogatejšemu življenju človeka — samoupravljalca, ne pa za to, »kako vsa posamezna družbena področja vskladiti z novo ekonomsko politiko, oziroma kako eko-

nomsko politiko vskladiti z razvijajočimi se samoupravnimi odnosi in družbenimi odnosi splošno.

Pri ostvarjanju naših družbeno-ekonomskih ciljev je logično, da ne more sodelovati zgolj subjekt s povečano intenzivnostjo dela. Celotno nasprotno: zgolj po tej poti teh ciljev sploh ni mogoče doseči. Moderno gospodarstvo lahko dosežemo zgolj z modernimi sredstvi: z boljšo tehniko in tehnologijo ter s premišljeno organizacijo dela. To pa zahteva strokovno in splošno razgledanega človeka.

Naloga družbenih služb je torej, da pomagajo oblikovati in vzgajati proizvajalce, da bodo sposobni obvladati sodobno ekonomiko in družbene procese. Zato družbene službe nasploh, in kulturne posebej, dobivajo v tem obdobju poseben pomen in odgovorne naloge. Samoupravljanje predpostavlja kulturnega samoupravljalca in samo predstavlja kulturno vrednoto. Kultura je »potrjevanje in izpovedovanje človeka v njegovi človečnosti«. Torej ni sama sebi namen. Totalnost kulture se manifestira v človeku, ne pa sama v sebi.

Zato tudi ni alternative: politika ali kultura. To je alternativa primitivnega politikantstva in samovšečnega, vzvišenega, apolitičnega kulturništva. Tudi tu ne gre za »pametno« sinhronizacijo, marveč za celovitost in nerazdružnost procesa.

Nisem upazil, da bi se T. H. v uvodniku kaj prida potrudil, da bi spoznal vso globino enotnosti in protislovnosti družbenih procesov, ki pri nas teko in sta jih 8. kongres ZKJ in 5. kongres ZKS tako temeljito osvetlila.

Ivo Krč

Da se razumemo: predvsem gre za našo ekonomsko politiko, ki niti ni nova, postaja pa vse konsekvantnejša. Zato me je v članku JUGOSLOVANSKI NEP IN KUL-

Pismo

zaplil v družbi sotrpinov, saj je le malo perjetno, da bi ga zaradi »izredno globokega in čustvenega načina«, s katerim je izrazil svoje spoštovanje do žensk, predstavnik moškega spola poskušali linčati. Zelo samozvestno, s trdnim prepričanjem v vzvišeno popolnost svojega moškega jaza pripisuje razhajanja stara baba vsemu ženskemu rodu slabosti in napake, ki jih trezen človek ne bi mogel tako nekritično posploševati. Toda ker Božidar Krucifiks svojega slavošpeva ni pisal z resnim namenom, ga nima smisla ogorčeno napadati. Zanima me samo, če je prišel do tako pesimističnih zaključkov o zastopnicah nežnega spola na podlagi svojih žalostnih izkušenj, ali pa se mu je snov za »odo« porodila med pomitvanjem posode? Če je tako, globoko sočustvujem z njim in mu svetujem, naj prepriča svojo ženo, da pot do enakopravnosti ne vodi preko pomitvanja posode! To pišem sicer s težkim srcem, ker se bojim, da bi si utegnil te besede marsikdo napačno razlagati. Vendar pa se mi zdi, da je v naši družbi toliko nepotrebnega govorjenja o tej nesrečni neenakopravnosti, kot da še zdaj ne bi vedeli, kaj pravzaprav hočemo.

Pred 8. marcem se navadno spominimo, da bi bilo dobro pogledati, kako se načela o enakopravnosti utrjujejo v prak-

si. Časopisi nam postržejo s podatki, kako se uveljavlja ženska na vseh področjih družbenega življenja, v isti sapi pa ugotavljajo vzroke, ki jim onemogočajo, da bi se lahko resnično uveljavile. Seveda predlagajo tudi najrazličnejše rešitve iz tega nezavidljivega položaja. Priznati moramo, da se danes veliko piše in govori o tem, kako je treba organizirati varstvo otrok in pomoč družini. Toda vse te dobronamerane besede izgubijo ves pomen ob kratki ugotovitvi — sredstev ni. In tu se konča vsako razpravljanje o rešitvi »ženskega problema«, da o predsodkih, ki se z občudovanja vredno vztrajnostjo upirajo novim odnosom med spoloma, ki naj bi sloneli na socialističnih načelih tovarštva in humanosti, niti ne govorimo.

Tudi letos smo se šli »ženski prazniki«, poln lepih besed in sentimentalnosti. Povsod so se spomnili »naših delovnih žensk«, enih bolj drugih manj, otroci so obdarovali (psaj oni res iskreno) matere in babice. »Pavliha« pa se je vprašal v imenu mnogih: »Kaj neki praznujemo ženske — listo, kar smo dosegle, ali tisto, kar bi želele doseči?«

To hudo mušno vprašanje zveni precej resno, če se spominimo, da je Jugoslavija med zadnjimi državami v Evropi z ozirom na število otrok v družbenem varstvu;

če pomislimo na to, da je najboljši in najpogostejši socialistični servis za pomoč družini še vedno gospodinja sama; da je treba na široko utemeljevati potrebo po gradnji nove porodnišnice, da problema nočnega dela za matere z majhnimi otroki še nismo rešili itd. Res je, da vsega tega ni mogoče storiti čez noč, toda po dvajsetih letih bi pa vendarle pričakovali nekoliko več, zlasti še, ker se večkrat pokaže, da denarja le ni tako malo...

Kar zadeva nezaupanje do sposobnosti žensk, smo tudi same precej krive, vendar pa vedno bolj čudno zveni neprestano poudarjanje, da je potrebno kandidirati več žensk na vseh področjih — od delavskih svetov, do zvezne skupščine in CK ZKJ. Včasih se človek ne more otrestit občutka, da izbiramo ženske v nekatere organe samo zato, da bo pač kakšna ženska v njih. Kljub temu pa so najvišja mesta skoraj povsod rezervirana za moške, čeprav ženske predstavljajo več kot polovico prebivalstva SFRJ. Če mislimo, da med njimi ni tako sposobnih, da bi lahko uspešno opravljale tudi najbolj odgovorne naloge, to rajši odkrito priznajmo, ne pa da se varamo z besedami o tem, da smo pri nas premagali vse ovire in odpravili vse razlike med obema spoloma.

Pavla Rapoša

Tovariš urednik!

Iz vsega srca privoščim dr. Božidarju Krucifiksu honorar, ki ga je dobil za svoj »Slavospev žensk«. Upam, da ga je srečno

Komercialni most vzdihljajev

hovi« konstrukciji. Z uvedbo te rubrike se je list kompromitiral. Najnovejša rubrika dokazuje, da je časopis v krizi; torej je na »najlepši poti«, da se skomercializira.

Pavliha je bil kljub svoji »neresnosti« še kar resen list. Odlikoval ga je, kolikor je pač bilo v danih razmerah mogoče, kritičen pristop do nekaterih problemov naše stvarnosti. Čeprav ima časopis funkcijo nekakšnega »dvojnega norca«, je včasih vendarle presegel svoj nivo. Zdaj pa, namesto da bi razvijal kritiko, stagnira.

Uvedba nove rubrike je primitiven način pridobivanja novih bralcev po vzorcu »Nedeljskega dnevnika« in njeemu enakih časopisov. To je princip po naftalino dišeče familiarnosti in lažnega približevanja »malemu« bralcu. Taka uredniška politika bo škodovala enotnemu konceptu lista, obenem pa ga bo ponižala na raven družinskega glasila, ki v današnjih razmerah nima kaj iskati. Že oblika »Družabnega mostu« se mi upira, kaj šele vsebina. Ob branju vseh prispevkov imam občutek, kot da bi bral spominsko knjigo (ali dnevnik) prenapete pubertetnice, ali neizživete upokojenke. Rubrika je

farma za vzgajanje slabega okusa in omejene, o srčnih težavah in o življenjskih tegobah tožeče lojalnosti. Brez posebnega napora lahko potegnemo paralelo med vsebino te rubrike in teksti psevdonarodnih popevk naših številnih ansambljev narodnozabavne glasbe, ki prodajajo svoje blago solznim poslušalcem naših radijskih postaj.

Toda čemu služi vse to? Če potegnem zadnjo konsekvenco iz vsega napisanega, lahko ugotovim, da je rubrika poliranje situacije, prikrit način nojevstva in metanja peska v oči. Vsak »Družabni most« je družbeno škodljiv, če ni kritičen, ker ustvarja družbeno idilo na principu »Mir ljudem na zemlji, ki so blagi in dobre volje« ali nekako tako. Čimveč takega blaga za »široko« krog bralcev!

Vem, da bi se v Pavlihovi rubriki za »opisnike«, če bi jo le-ta imel, v najkrajšem času nabrala množica pisem »rednih in zvestih« bralcev, kot odgovor na moj »napad«, kakor se je to zgodilo v primeru polemike o konceptu Mladine. Toda to je bluff! Kadar je časopis v »nevarnosti« (bolje rečeno: kadar so v nevarnosti uredniški stolčki), so dobri branilci tudi nekri-

tični bralci in brašci z dvomljivim okusom.

Tu pa sem prišel do odnosa: časopis—bralac.

Naj nas časopis, z visoko naklado nikar ne mamijo z svojo priljubljenostjo. Visoka naklada namreč še ni znamenje kvalitete. Če ustrezemo vsaki Micki, ki si želi brati roman, »roman za jokato«, to še ne pomeni, da razumemo bralca in da sodelujemo z njim. To je čisto navaden, neprikrit komercializem, pri katerem ni sledu o kakšnem socialističnem častnikarstvu. Namesto »priljubljenih listov« raje ponatiskujemo sanjske bukve, časnikarji take sorte pa naj pišejo o gibanju cen na živilskem trgu.

Namesto da uredništvo Pavliha apelira na solzno-politično žilico svojih bralcev, naj bi raje razpisalo npr. natečaj za izvirno slovensko satiro ali pa naj bi med svojimi brašci zbiralo aktualne (tudi aktualne politične šale), ki jih pri nas gotovo ni malo.

P. Baloh

Z uvedbo »Družabnega mostu«, nam je Pavliha dal priložnost, da začnemo dvomiti ne samo o trdnosti tega mostu, temveč tudi o celotni »Pavli-

INTERVJU O PROBLEMIH UNIVERZE IN NJENE REFORME

Nadaljujemo z intervjujem na deset vprašanj Tribune:

1. Kakšna je narava in vloga univerze v naši družbi in kakšna naj bi bila?

2. Ali obstoječa univerza pri nas ustreza pojmu univerze?

3. Kakšni ljudje naj bi se iz študentov izoblikovali na univerzi?

4. Ali je po vašem mnenju v Sloveniji mogoče dejansko organizirati več univerz?

5. Kaj menite o potrebnosti oziroma nepotrebnosti študija na tretji stopnji in o rezultatih, ki smo jih dosegli na tem področju?

6. Ali je pri nas vloga pedagoških in znanstvenih delavcev pravilno cenjena in ocenjena?

7. V čem naj bi bilo po vašem mnenju bistvo reforme na univerzi?

8. V čem je ključ za napredek univerze?

9. Ali je res, da je univerza doživela ob izvajanju reforme moralno-politične, organizacijske in materialne udarce in kako bi bilo mogoče to popraviti?

10. Kako naj bi po vašem študentje sodelovali pri izboljšanju stanja na univerzi in stanja univerze v družbi?

**prof. VEKŠ v Mariboru
RUDI CRNKOVIČ,**

Začel bi s 4. vprašanjem, ker bo odgovor na to vprašanje pomagal k razumevanju mojih stališč o ostalih vprašanjih. Ako pod univerzo razumemo v določenem kraju koncentrirano organizacijo znanstvenega in pedagoškega dela na najvišjem nivoju šolskega sistema, potem bi bil moj odgovor na 4. vprašanje negativen, predvsem glede smotnosti in potrebnosti takšne organizacije. Menim pa, da je treba v naših sedanjih razpravah in pri bodočih organizacijskih ukrepih

pod univerzo razumeti celoten slovenski visokošolski sistem. Če tako pojmujeemo univerzo, potem je moj odgovor na 4. vprašanje pritrdilen. Slovenski sistem visokošolskega študija že tako črpa materialne in duhovne moči celotnega slovenskega naroda, pa naj se v bodoče tudi organizacijsko razprostira na celotnem narodopisnem prostoru. Pa ne zaradi principa, ampak zaradi smotnosti, torej takrat in tam, kjer je to smotno.

1. Takšen visokošolski sistem mora dati družbi, ki ga je ustanovila in omogoča njegovo delovanje, visokokvalificirane strokovnjake v številu, ki bo po-

sistem visokošolskega izobraževanja in dela še ni zgrajen, po drugi pa sedanja ljubljanska univerza ni dovolj pozitivno spremenila svoje narave, čeprav so se potrebe spremenile.

3. Reformiran visokošolski sistem naj bi izoblikoval ljudi, ki bi s poletom in prizadevnostjo delali na svojih delovnih mestih, kot so delali na šolah, izoblikoval naj bi ljudi, ki bi cenili svoj poklic in spoštovali delovnega človeka. Te besede morejo izveneti kot parola le, če ne bodo realizirane.

5. Visokošolski študij se odvija na prvi, drugi in tretji stopnji in zato bi bil viso-

zio je, da ni povsod enako ocenjena in da se ocenjuje administrativno.

Bolj komplicirana je druga plat vprašanja. Menim, da je razlog v ekstenzivnem sistemu gospodarjenja v najširšem pomenu besede, ki ne jemlje v obzir intenzivnega, multiplificiranega ker je (na videz) dražje, v resnici pa (manj očitno) produktivnejše, čeprav formalno včasih neproduktivno. Ne bi se torej strinjal, da ljudje samoupravljajci ne cenijo visokokvalificiranega pedagoškega in znanstvenega dela, menim le, da v tem sistemu in pogojih gospodarjenja ne vedo, kaj bi z njim. Ta sistem in pogoji gospodarjenja zavražajo tudi pedagoške in znanstvene delavce same, da dajejo prednost donosnejšemu pa čeprav nižje kvalificiranemu delu.

7. Bistvo reforme univerze najdemo v bistvu reforme visokošolskega študija, kar kar sem razložil v dogovoru na 1. in 4. vprašanje. Dati mora v Sloveniji homogen in razvejan sistem visokošolskega študija, ki bo kvalitativno in kvantitativno zadovoljil potrebe gospodarstva, družbenih služb in znanstvenega dela.

8. Iz bistva reforme izhaja, da je ključ za napredek univerze naslonitev na tistega, za katerega dela.

9. Vsi »udarci« mi niso znani, za nekatere bi pa dejal tole. Kakor hitro se pri reformi naslonimo na tiste, za katere visokošolski sistem obstaja in deluje, potem je njihove potrebe čutiti kot spodbudo in orientacijo, ne pa kot udarec. Kakor hitro obravnavamo visokošolstvo kot teritorialno in organizacijsko razvejan sistem šol različnih strok, smeri in stopenj, potem tisto, kar zraste izven (teritorialno in organizacijsko) sedanje univerze, ni udarec za univerzo, ampak njena dopolnitev in korak v razvoju. Kakor hitro spoštujemo vsakega delovnega človeka, potem je njegovo — četudi skromno in manj kvalificirano — mnenje, prispevek, ne pa udarec.

10. Študentje bi največ pripomogli h graditvi boljšega visokošolskega sistema s kvalitativnim študijem, ker to pomeni kritičen odnos do znanosti sploh. Poleg tega bi morali biti tudi v času študija v najtesnejšem stiku z okoljem in pogoji s katerimi, oziroma v katerih bodo po končanem študiju delali.

trebno za gospodarstvo, družbene službe in znanstveno delo. Zaporedje potrebovalcev visokokvalificiranih kadrov temelji zgolj na kvantiteti potrebnih kadrov, ki jih naj posameznim potrebovalcem univerza da, pa vendar določa v nekem smislu tudi naravo te univerze. Njeno naravo določajo potrebe in zato se s spremembo potreb in samo v toliko mora spremeniti njena narava. Ni bojazni, da bi na tej osnovi prišlo do pogostih sprememb.

2. Pojmu univerze, kakor sem ga postavil v odgovor na 4. vprašanje, sedanja univerza ne ustreza, ker po eni strani naš

košolski sistem brez smotno organizirane tretje stopnje prav tako nepopoln kot brez katere od nižjih. O rezultatih najbrže še ni mogoče govoriti, saj je menda 5 ljubljanskih fakultet uvedlo tretjo stopnjo prvič šele v študijskem letu 1962/63. Iz vrst nekaterih obiskovalcev tretje stopnje pa sem slišal, da se bistveno (razen po dolžini) ne razlikuje od študija na drugi stopnji, saj gre prav tako pretežno za predavanja in učenje iz skript.

6. Vloga znanstvenih in pedagoških delavcev niti ni tako slabo ocenjena, v kolikor gre za materialno plat vprašanja. Večje

Reforma — zrcalo celotne družbe

Nadaljevanje s prejšnje številke

NE STOPENJSKI ŠTUDIJ ZA VSAKO CENO

Menimo, da je bilo priporočilo, da se uvede večstopenski študij, sprejeto preveč kot obveza, čeprav to ni. Zato je bil večstopenski študij uveden s formalnim razporedom, z inverzijo predmetov, z njihovo umetno razdelitvijo na več celin ali z umetnim spajanjem v eno celino, poleg tega programi niso vsklajeni s trostopenskim študijem, niti ni ustvarjen adekvaten sistem pouka, ki bi v sebi družil obče-teoretsko in praktično znanje, potrebno za organiziranje in izvajanje z določenim procesom proizvodnje, posebno na prvih stopnjah, ki bi tako bil prilagojen študentom. Profili, posebno diplomantov prve stopnje, niso usklajeni s potrebami prakse, poleg tega pa mnoge delovne organizacije ne kažejo pripravljenosti sprejeti takšnih strokovnjakov in logična posledica je, da ti nadaljujejo študij, koristnost prve stopnje pa se postavlja pod vprašaj.

ZA ENOTNE PROGRAME IN UČBENIKE

Problem učbenikov je že stara slabost, saj se je s stopenjskim študijem še potencialno. Menimo, da bo treba pred naš predavateljski kader priti z jasno zahtevo: napiši ali odstopi. Če ima nekdo voljo za raziskovanje, da si širi kvantum svojega znanja, mora biti pripravljen dati to tudi na papir, drugače pa naj dela v operativni. Seveda pa bo nujno potrebno nivo učbenikov uskladiti na nivoju cele države, kar pa vsekakor zahteva najprej usklajitev učnih programov vseh jugoslovanskih fakultet, kar pa je in mora biti borba Zveza študentov. Menimo, da je treba pričeti usklajevati in izpopolnjevati programe v sodelovanju z gospodarskimi in družbenimi službami in jih stvarno približati po-

trebam prakse. Družbene organizacije naj ne samo ocenjujejo diplomantovo znanje, ampak naj aktivno sodelujejo pri formiranju profila strokovnjaka, ki ga potrebujejo.

VEČ PRAKTICNEGA DELA

Pri ustvarjanju sodobnega sistema pouka je lahko pomembno tudi proizvodno delo študentov. S kombiniranjem proizvodnega dela in študija bi precej pridobili na kvaliteti izobraženega kadra, ki bi svoje teoretično znanje izpolnjeval s praktičnim delom in na ta način mašil vrzeli v študiju z ozirom na zahteve prakse. To bi ga pozneje hitreje vključilo v proizvodnjo, povečalo bi produktivnost dela in študenta bolj aktiviralo in izboljšalo njegov odnos do dela. Menimo, da je treba čimprej z zakonom določiti obvezo delovnih organizacij, da sprejemajo študente na počitniško prakso, rešiti vprašanje financiranja in začeti z izdelavo potrebnih programov teh praks, da ne bi bila le vođenje dnevnikov kot doslej.

NE SOCIALNO POREKLO — TEMVEČ USPEH NAJ BO MERILO

Materialni položaj študentov je prav tako zelo pomemben za boljši in uspešnejši študij. Vemo, da nam primanjkuje štipendij in kreditov, vendar v današnji situaciji ni problem samo v tem, ampak da do sedaj ves sistem materialnega stimuliranja študentov zaostaja za potrebami in razvojem družbe, ne zadovoljuje v pogledu širine, ne favorizira sposobnih in marljivih študentov, nosi elemente subjektivizma in protekcije, zapostavlja mladino delavskega in kmečkega porekla, kakor je poudaril tudi tov. Veljko Vlahovič na VIII. kongresu ZKJ. »Tako smo v situaciji, da je socialno poreklo — a ne uspeh in sposobnost, merilo, kdo bo študiral in kdo ne (besede tov. Tita na VIII. kongresu ZKJ). Število štipendij je padlo, a življenjski stroški študenta so precej narastli. Menimo, da je potrebno napraviti in razvijati tak sistem materialnega stanja študenta, ki bo na osnovi ekonomskih možnosti družbe zadovoljil osnovne

potrebe študenta v skladu z obćim porastom družbenega standarda. Nujno je v pogojih poostrenega študijskega režima in intenzivnejšega pouka rešiti osnovni problem materialnega položaja študentov in s tem neposredno vplivati na uspeh študentov pri delu in učenju.

ENOTNA JUGOSLOVANSKA UNIVERZA

V zvezi z uvajanjem reforme se kaže potreba, da pričnemo z močnejšo koordinacijo visokošolskih ustanov, za katerih delo je zainteresirana vsa družbena skupnost. V sedanjih pogojih obstajajo velike razlike, posebno v pogledu organizacije in nivoja pouka, ne samo na istorodnih fakultetah raznih univerz, ampak tudi na sorodnih fakultetah ene univerze. Menimo, da je treba nadaljnji razvoj visokošolstva zasnovati na obće jugoslovanskih načelih in normah, ki morajo najti najra-

cionalnejše rešitve v interesu vse Jugoslavije kot edinstvenega gospodarskega in družbenega področja.

DOBER ŠTUDENT — DRUŽBENA VREDNOST

Rezultate, ki jih družba zahteva od študentov, bomo lažje dosegli, če bo študenta priznavala vsa družba in fakultetni kolektivi, ga stimulirali moralno in materialno. V ta namen bo treba napraviti celovitejši sistem stimulativnih mer, ki bi zajel vse dobre študente (ne samo izredne), ki bi kvaliteto dela in trud po edinec odlikoval kot družbeno vrednost, istočasno pa bi ga moralno in materialno stimuliral. Vprašanje stimulacije študentov je treba gledati v sklopu celotnega obstoječega sistema nagrajevanja po delu, moralo bi biti ena od družbeno-pedagoških mer, da bi v študentu razvijalo zavest o družbeni vrednosti in pomenu učenja. Tudi priznanja, ki bi jih dajali, bi morala imeti stvarno vrednost v očeh študentov in družbe. Osnovne stimulativne mere bi lahko bile pravica za hitrejši konec študija, prvenstvo v prejemanju štipendij in kreditov, mesta v študentskem domu. Ves sistem bi morala podpirati družba, družbeno-politične organizacije in organi upravljanja, ki delujejo po fakultetah in izven njih. Poleg osebne zainteresiranosti študentov bi dobro postavljene in dobro organizirane sistem mere za stimuliranje imel pozitiven odmev tudi pri delu učnega osebja, ker bi priznanje, dano študentu, predstavljalo istočano tudi priznanje predavatelju in pa fakulteti.

SMO LE NA POL POTI

Iz vsega je jasno razvidno, da je v osnovi reforma dobro zamišljena, njeni zaenkrat slabi rezultati pa nas ne smejo omajati pri njenem nadaljnjem izpopolnjevanju, saj je za njeno uspešno izvedbo treba najprej rešiti vrsto navidez postranskih faktorjev. Novega boljšega visokošolskega sistema ne bomo vzpostavili čez noč, zavedati pa se moramo, da bomo študij na univerzi izboljšali šele takrat, ko bomo vse neuspehe in analize s pridom uporabili, zato menimo, da smo na pozicijah, ko bo treba s pravo reformo šele pričeti, nikakor pa morda končati, saj bi s tem napravili veliko škodo sebi, študentu in vsej družbi.

Srečko Rutar

Vinjeta, Tone Lapajne

VEČ POMOČI

Le redki učenci osnovnih šol in dijaki v tem času že vedo, kam po končani šoli. Če bi se to vprašanje postavljalo več mesecev pred dokončano šolo in pri manjšini mladih, bi bilo to še nekako razumljivo. Nepojmljivo pa je, da mladi šele neposredno pred vpisom na eno izmed srednjih šol in fakultet iščejo informacije kam, bojujejo se sami s seboj, v kateri šoli bodo najbolje uspeli, težave imajo s štipendijami, pojavljajo se nesoglasja v družinah itd. Vse te težave nastajajo predvsem zaradi nenačrtnega dela v šoli skozi celo leto in več let, neinformiranosti in premajhne strokovne pomoči ustreznih zavodov, skratka: vse to se pojavlja zaradi nenačrtnega kadrovske politike v komuni, ki teče zaradi neusklajenosti po več tirih. Številke neuspešnih poskusov v I. letnikih so tolikšne, da ne morem mimo kritike sedanjega stanja. Skodo, ki jo utrpimo, ker porabljamo znatna družbena sredstva za vse tiste, ki morajo ponavljati ali presedlati drugam, je prevelika, da bi lahko mirno čakali vsakoletni pričetek šolskega leta. Ze takoj v začetku naj poudarim, da je vsakoletna akcija »Teden poklicnega usmerjanja« premalo, da bi uspeli analizirati posameznikove želje, njegove dispozicije. Mislim tudi, da je kampanja pritisniti na delovne organizacije »vzpišite prosti delovni mesta, dajte nam število štipendij, uredite kadrovske situacije« v enem tednu nemogoča, krepi odpor, zmanjšuje realnost kadrovskega planiranja, poveča možnosti iskanja prostih mest in štipendij po vezah itd. Predlagam, naj bi akcijo »tedena« razširili vsaj na »mesece«, čeprav je večkrat tudi eno leto premalo.

V zvezi s tem se postavlja več vprašanj:

1. Kdo naj v komuni skrbi za načrtno usmerjanje mladine v poklice in šole.
2. Kakšno vlogo naj pri tem odigrajo delovne organizacije oziroma njihove kadrovske službe.
3. Kakšno vlogo naj imajo šole in njihovi samoupravni organi.
4. Kdo v šolo in kam v šolo?
5. Kdaj pričeti z akcijo, da ne bodo učenci v negotovosti?
6. Kdo naj sodeluje v načrtnem delu?

Prepričan sem, da je podobnih vprašanj še več, toda skušal bom odgovoriti le na nekaj, ki sem jih omenil.

V občinah, vsaj v večini, obstajajo zavodi za zaposlovanje, ponekod zavodi za poklicno usmerjanje, komisije za štipendije pri občinskih skupščinah in v delovnih organizacijah. Vse te komisije in odbori ter zavodi »naj bi« zagotovili načrtno poklicno usmerjanje mladih in nujna materialna sredstva za preživetje. Razen redkih izjem, te »kadrovske službe« delujejo načrtno skozi celo leto. Mogoče uspejo izdati bilten o prostih delovnih mestih, o raznih poklicih, ponekod morda uspejo enkrat na leto testirati učence ali sklicati kakšno posvetovanje, vse premalo pa je konkretnega stika strokovnjakov — učencev, šola — gospodarske organizacije, zavod za zaposlovanje delavcev — šole — gospodarske organizacije. Premalo je tudi stika s socialnimi centri v občinah. Posledice nenačrtnega kadrovske politike se nam prav v

tem času močno kažejo. Pojavlja se preobremenjenost v določenih poklicih, preobremenjenost nekaterih šol, drugod pa se zopet pojavlja izrazita deficitarnost. Druga stvar, ki je boleča, je tudi, da vedno manj delavske in kmečke mladine odhaja na študij tako v šole II. stopnje kot na fakulteto. Res je, da so osnovni vzroki v pomanjkanju možnosti otrok slabše situiranih družin, oddaljenost od šol, v pomanjkanju stanovanj, toda ko se odloča, kdo bo šel študirat, kdo bo dobil štipendijo, običajno pozabljamo na otroke kmetov in delavcev, še vedno ostajamo pri stari praksi, vezah in poznanstvih. Tako je otrok iz kmečkih področij v podrejenem položaju že od osnovne šole dalje in ustavno določilo ter zakon o osnovnem šolstvu ne moreta prav nič, če odloča o kadrovski politiki ozek krog, ne pa občan. Tako umetno povzročamo razlike med mestom in vasjo, oziroma med mladino bolj in slabše situiranih staršev. Menim, da bi morali o nadaljnjem študiju otrok in mladine v določenih komuni precej bolj natančno razpravljati ne samo na komisijah, odborih, ampak na zborih volivcev, skupščinskih organih.

Gospodarski in kulturni razvoj vsakega naroda temelji na ljudeh, ki so kulturno in vsestransko razgledani. Tem bolj bi morale zato občine v sistemu samoupravljanja in decentralizacije razmišljati o perspektivi svoje komune, svojih kadrov, ne pa planirati po trenutnih potrebah in se odločati po liniji najmanjšega odpora — zaposlimo tiste, ki nam trenutno manjkajo, štipendirajmo čim manj, saj že tako iz šol prihajajo za delo zelo nepripravljeni ljudje.

Ne morem si biti na jasnem, kako je mogoče planirati rekonstrukcijo neke tovarne, če ni plana kadrov za novo, tehnološko izpopolnjeno proizvodnjo. Če je v neki komuni na primer razmerje med raz-

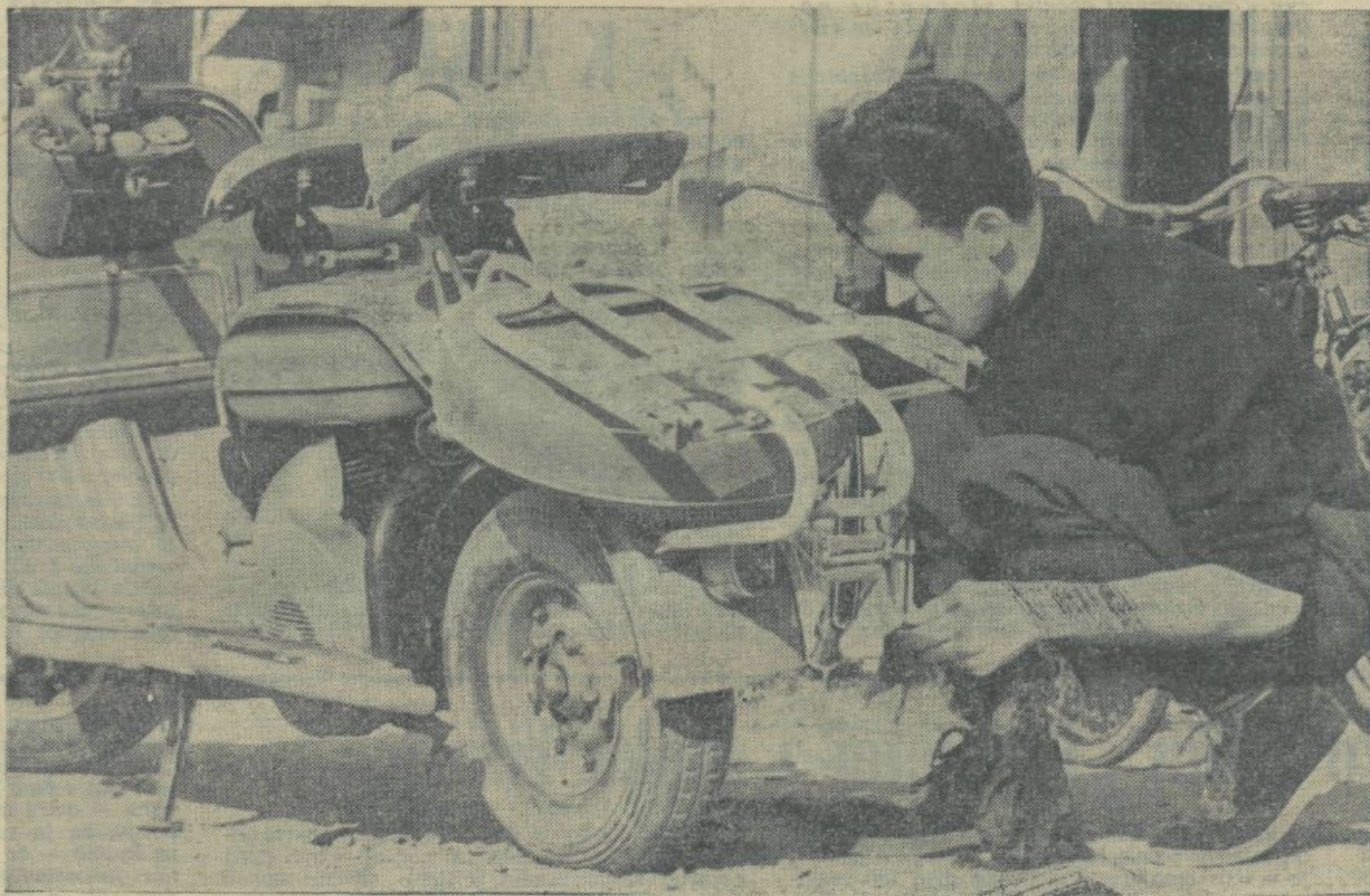
rednimi in predmetnimi učitelji 20:1, kaj potem storiti v tisti občini? Se naprej štipendirati učitelje razrednega pouka in čakati na njihovo dobro voljo, ali bodo šli na pedagoško akademijo, ali pa bodo izplačali štipendije in šli drugam, kjer se bolje zaslužijo. Zakaj ne sklepajo komisije za štipendije takšnih pogojev, ki bodo obvezovale štipendiste, da nadaljujejo študij na pedagoški akademiji.

To sta le dva primera, na podlagi katerih hočem dokazati, kako malo razmišljamo o poklicnem usmerjanju mladine, oziroma kako nedopustne napake delamo v kadrovski politiki. Naslednja stvar, na katero želim opozoriti, je neinformiranost o možnostih poklicnega usmerjanja, zaradi katere toliko mladih boli glava, zaradi katere se mladi odločajo po volji mnenj, zaradi katere se pojavljajo prav tako panoge, ki so deficitarne in tiste, kjer je mladih preveč. To je tudi zelo dober pogoj za iskanje po vezah. Menim, da le ne bi bilo pretežko izdajati mesečni informativni bilten za vse šole, v katerem bi bilo točno povedano, kje so možnosti, tako za neposredno vključitev v poklic kot za nadaljnje šolanje znotraj komune in izven nje.

Ob tem pa bodo morali znatno bolj poseči v pomoč pri odločanju posameznika strokovni zavodi in njihove službe. Predlagam, da bi uporabno psihologijo mnogo bolj uporabljali v praksi in ne z njo in njenimi dosežki operirali le na kongresih in simpozijih. Kadrov, še posebno pa psihologov, ni tako malo, le zaposliti bi jih bilo treba. Individualno testiranje, razgovori z učenci in starši, razgovori z razrednimi kolektivi, vse to bi moralo postati praksa zavodov za poklicno usmerjanje, psihologov, socialnih delavcev in drugih strokovnjakov. Menim tudi, da bi nam lahko mnogo koristila inozemska praksa, ker se na znanstvenih osnovah mladi odločajo za poklice, in ko se želje individuumov konfrontirajo z dejanskimi dispozicijami posameznika za določene poklice ali šole. Nočem absolutizirati in postavljati edino veljavnih smernic. Hočem le povedati, da mnogo mladine ne ve kam, mnogi so v dilemah, pomoči ni, ali pa je prešibka. Prav bi bilo, če opozorim tudi na vlogo šole in njenih samoupravnih organov. Delno se problem nadaljnje usmeritve učencev v šolo rešuje s strokovnimi ekskurzijami, nekajkrat letno in s tem smo tudi največkrat zadovoljni z enim ali dvema predavanjima. Posebno na šolah II. stopnje pa je teh akcij še premalo. Predvsem ne bi smelo biti akcije, ampak delo po planu, načrtno skozi več let. Informacija o fakultetah, ki je bila pred časom objavljena v Tribuni, je deloma že lahko služila usmeritvi posameznika, kljub precejšnji zrelosti in samostojnosti dijakov zadnjih razredov pa smo priča ogromnemu osipu mladih v prvih letnikih fakultet. Vzroke za osip lahko iščemo v drugem in bolj zahtevnem sistemu študija na fakultetah, premajhni pripravljenosti za ta študij, deloma pa tudi v premajhni pomoči pri izbiri fakultete s strani strokovnjakov. Potrebno bi bilo več stika s fakultetami o pogojih študija, njegove zahtevnosti, pa tudi mladinska in študentska organizacija bi lahko ob tem bolj sodelovali.

Predlagam tudi, da se na šolah v občinah organizirajo tribune o poklicnem usmerjanju, kadrovski politiki, na katerih je potrebno ostro kritizirati sedanje stanje in opozoriti na njegovo razreševanje. Inicijatorji teh posvetov naj bodo predvsem mladi, saj gre za njihovo perspektivo.

Jure Gartnar

Ob francoskih „Hlapcih“

V nedeljo, 28. marca 1965, je francoski krožek II. gimnazije v Ljubljani predstavil v Viteški dvorani v Križankah Cankarjeve »Hlapce« v francoščini. Že sama vest, da pripravlja francoski dramski krožek za svojo letošnjo uprizoritev to zahtevno delo in to celo v francoščini, me je navdala s pesimizmom in kritičnostjo. Še potem, ko sem v nedeljo zvečer stopal proti Križankam in sem v mislih dejanje za dejanjem ponavljal to čudovito Cankarjevo dramo, sem bil prežet z apriornim občutkom, da je tokrat francoski krožek segel nekoliko predaleč in, da kljub svoji vnemi, ne bo mogel preko vseh ovir, ki se ob izvedbi tega dela pojavljajo. Zato pa danes s tem večjim veseljem priznavam, da sem se s svojo kritičnostjo in pesimizmom prenačil. Veliko delo, ki ga je opravil krožek za realizacijo svoje letošnje predstave, nam vsem, ki smo to delo in trud spremljali samo ob strani, vlija spoštovanje. Kot sem pred nekaj meseci navdušen zapuščal Križanke, potem ko sem

prisostvoval literarnemu večeru »Afrique, notre Afrique« v interpretaciji Aleša Bergerja in njegovih prijateljev, tako sem tudi tokrat odhajal s predstave z občutkom zadovoljstva in priznanja.

Ne bi rad teh nekaj vrstic, ki naj bi imele predvsem informativen značaj, spreminil v slavo »mladim navdušencem«, ki so s svojim profesorjem nedeljo za nedeljo sedeli ob prevodu Cankarjevega dela in pripravljali svojo spomladansko predstavo. Popolnoma je namreč jasno, da »Hlapci« mladih gimnazijcev ne morejo biti vrhunska gledališka stvaritev. Če bi se hoteli na vsak način poglobljati v samo realizacijo Cankarjevega teksta, bi lahko »pod lupo« našli kup spodrsljajev. Zdi se mi pa, da samo vprašanje dramske izvedbe niti ni primarnega pomena in ne moremo posameznih detajlov predstave presegati s tisto kritičnostjo in ostrino, s katero pretresamo predstave ostalih amaterskih skupin. Gre predvsem za prvi občutek topline in neposrednosti, ki ga

dobimo ob prizadevanju mladih »igralcev«. Gre za veliko željo, da se pokaže plod celotnega dela, svoj lasten čustven odnos do dramskega dela in v našem primeru, Cankarjevih likov. Popolnoma dovolj je, da potem odhajamo iz dvorane z občutkom vedrega optimizma, čeprav nam lahko še dalj časa ostanejo v spominu posamezne, z večjo prisrčnostjo in neposrednostjo podane osebe kot v našem primeru Anka, Lojzka, Geni ali pa nekatere moške vloge. Predstava kot celota pa nam bi bila lahko spodbuda za naše lastno delo in pa sploh za vzpostavljanje čustvenega odnosa mladi človek — umetnost.

Ko sem se vračal s predstave, sem se s pomočjo asociacij popolnoma nenaumno vrnil k problemu, ki ga je v šesti številki Tribune nakazal tovariš Evald Flisar v svojem članku »O kulturniški pozni srednješolce«. Ne bi se ustavljal ob cellem kompleksu vprašanj, ki jih danes postavlja problem »kulturne vzgoje srednješolcev«, (ki j, mimogred rečeno, res problematična — v tem se s tovarišem Flisarjem popolnoma strinjam), vendar pa bi rad poudaril, da navdušenje, ki je prevzelo vse člane francoskega krožka ob njihovih »Hlapcih« (nekdo izmed dijakov je

celo napisal študijo o svoji vlogi) delno demantira tako stanje. Če se ozremo še nekoliko mesecev nazaj, ko so nam dijaki bežigrajske gimnazije pripravili svoj »Afriški večer«, prihajamo do spoznanja, da je prišlo do določenih pozitivnih spodbud v tej smeri, kar dokazuje, da so možnosti za rast samonikle in nevsiljene kulturne dejavnosti. Sveda pa si podobnega učinka ni mogoče zamisliti pri organizaciji kulturnega življenja brez osebnega angažiranosti, pa naj ta izhaja s strani profesorjev ali pa dijakov.

Uspeh profesorjevega dela je približanje predmeta mlademu človeku, spodbuditi v dijaku zanimanje zanj in mogoče celo poglobiti njegov čustven odnos do smeri, ki jo profesor predava. Če vzamemo poslednjo nalogo kot prvotni namen francoskega krožka in njegove predstave, potem lahko mirno zadržimo, da smo profesorici Mariji Sajetovi, ki je krožek vodila, lahko hvaležni za njen trud.

Peter Vodopivec

Intimen dialog

položaj ali karierist v filmu v Spopadu — drugi pa v simbolnem prizoru junakovega spopada s kamnitim blokom, ki ni niti najmanj tragičen, temveč preprosto banalno smešen; tedaj ni niti donkihotsko tragikomičen, saj je v njem ravno odsotno tisto širše, žlahtno spoznanje o svetu oziroma, je le-to nadomeščeno z omejenim, primitivnim, etično obarvanim odnosom do materialnosti. Njegovo smiselno dopolnilo je zajeto v že omenjenem avtorjevem — junakovem odnosu do negativno opredeljenih oseb, ki so z vsemi svojimi dejanji vred po tem odnosu prav tako povsem objektivizirane, pa zato orisane slabokrvno, ne prepričljivo in so v svoji konstrukciji nujno zlagane; paralelo temu pogledu na svet najdemo v filmu V spopadu, upodobljeno v liku starega Krstiča in motivu o objektivnih, nujnih zakonitostih družbenega razvoja, v filmu Službeni položaj v liku absolutno dobrega in poštenega direktorja podjetja, katerega — objektivno zlo — dejanje je povsem izven njegove odgovornosti, pogojeno zgolj in samo po čistem Zlu, komercialnem direktorju, v filmu Ne joči, Peter pa v poslednjih prizorih, v katerih edino krat zaide senca svetlega, lepega itn. sveta in ki simbolizirata nujno zlo stvarnosti. Vse to krivljenje nekakšnih zunanjih vzrokov za pričujoča neskladja, protivnosti našega življenja je očitno plitkost, ki je v resnici lahko samo banalna in smešna. Je pa v tem pogledu mogoče zaznati tisto infantilnost ustvarjalcev pred sedanostjo, ki je tako značilna za sodobnega intelektualca in si govori o preživelosti njegovega reagiranja na svet.

B.: Ugotovila sva identiteto porekla in strukturo obeh pogledov na svet, ki tvorita idejno jedro filma Prometej z otoka Viševce, in obenem, upam, vsaj, dovolj prepričljivo prikazala njuno nevzdržnost. Zdaj pa je treba tudi opozoriti na različnost njune vsebinske

ga ozadja: zakaj, če sta njuno soredko in struktura identični, pa to nikakor še ne more veljati za njuno vsebino — saj sicer vobče ne bi bilo razloga, da bi prišlo do zamenjave prvotnega pogleda z drugim, in naposled je tudi sploh ne bi bilo mogoče ločevati med seboj in govoriti o kakršnikoli nastali spremembi. To različnost, to spremembo je mogoče v filmu Prometej z otoka Viševce kar najjasneje razbrati v soočenju tistih njegovih odlomkov, ki prikazujejo sedanost, in tistih, ki se obračajo v preteklost. Tako označuje junaka v sedanosti nekakšna trezna umirjenost, premišljenost, zaprtost vase in na svoj svet, lahko bi skorajda dejali privatnost, medtem ko je v preteklosti temu nasprotno ves dejaven, borben, naravnost divje neuklonljiv. Očitno je seveda ta sprememba v neposredni zvezi z razliko med njegovim bivšim in sedanjim pogledom na svet, tedaj njegovo vero v neposredno uresničitev ideala in njegovim spoznanjem o dolgoročnosti procesa njegove uresničitve, razliko, ki jo je mogoče šteti za adekvatno korekturi, ki se je v povojnem času zgodila v družbeni zavesti. Posledica tega — da je postal ideal ponotranjena vrednota — pa je razkol med idealom in prakso: deklarativni konec filma, besede, ki jih izreče njegov junak svojemu simboličnemu nasledniku, ta razkol potrjujejo in mu dajejo etično vreden smisel in pomen.

A.: Na podoben deklarativni način in v bistvu z isto vsebinsko poanto se končajo tudi drugi, že omenjeni filmi, npr. Službeni položaj in Ne joči, Peter. Jasno je, da je v tej deklarativnosti nekaj, kar je svojstvu umetniškega nasprotujoče, nekaj, kar je izrazito propagando umetnik ne deklarira, temveč dimenzionira. Če k temu obenem dodam še dejstvo, ki sva ga skušala kar najbolj argumentirati, da namreč film Prometej z otoka Viševce vseskozi ostaja na ravni izpovedovanja splošne družbene zavesti, in to dejstvo povežem s tistim, kar sva v začetku označila za lastnost umetniškega dela, tedaj je njegov propagandni značaj povsem očiten. S tem, mislim, lahko zaključiva najin dialog.

Ingo Paš

Slavka Cufer, Starka, risba 1964

MLADA POTA 2

Ze odkar so nekje sklenili, da bodo Mlada pota še naprej priloga Mladine, je jasno, da kot priloga ne bodo mogla opravljati ne mentorske ne kakšne druge vloge. Predsem je morda krivda v nehomogenosti uredniškega odbora, velik del pa odpade tudi na skromen obseg revije, ki ne more prinesiti niti daljše proze. Druga letošnja številka je v celoti slabša od prve, predvsem v literarnem delu, kjer lahko vse izdelke označimo za bolj ali manj srednješolsko literaturo — z izjemo pesmi Toneta Kuntnerja, Igorja Malahovskega in proze Matevža Dolenc. Posebno pozornost pa zaslužita pesmi Pavla Lužana.

Ciklus (to najbrž bo) Pomladna jesen Jakoba Renka je zgolj brezčasni metaforični slovar, kar pa še ni najhujše; posamezne, bolj ali manj tradicionalne metafore si sledijo brez miselnosti in smiselne povezave. Jakob Renko je vse tri pesmi skonstruiral iz trenutnih metaforičnih domislic, ne da bi mu pesem nastala homogeno ob enem globokem doživetju. Pesem Tatjane Pungerčar Ko... je težko imenovati pesem, ker se prvič bere kot proza, drugič je preveč sentimentalno konvencionalna, tretjič obravnava problem diametralnih ljubezenskih čustev, ki je tako star, da ima brado — in če kdo na njegovo

témo znova napiše pesem, do česar seveda ima pravico, mora najti problemu izrazito svojsko podobo, ki bo lahko bralca kljub svoji tradicionalnosti znova presunila. Gre torej za to, da je treba na neki način vsakdanjost privzdigniti nad njo samo in ji dati filozofsko čustveno podobo. Različni pesniki tu ubirajo različne korake. In ravno način, s katerim pesnik privzdiguje vsakdanjost do moralno čustvene plemenitosti, je tisti svojski faktor, ki ustvarja lastni izpovedni ton, torej poezijo.

Pesem Sergeja Verča Na plesišču — pravzaprav pesniški stolpec s tem naslovom, vzbuja moreč občutek tiste grobe vsakdanjosti, o kateri sem prej govoril. Lahko bi vse tiste besede mirno napisal v prozi, kajti na ta način ne bi ničesar bistvenega spremenil. Ne obvlada izpovednih in metaforičnih dimenzij, nima občutka, kdaj mora začeti nov verz in ga začne ravno z besedo, ki bi ustvarila potrebno razpoloženje ravno koncu prejšnjega verza. Ali pa obratno. — Napitnica Jerneja Repovša je zgolj pijansko sentimentalna registracija njegovih formalno zanosnih občutij in taka ni dovolj močna, da bi človek v njej začutil poanto (če jo sploh ima). Niti rima je ne napravi globlje in tehtnejše.

Jezero Nalaše Kastelic je po praznem metaforiziranju podobno pesmim Jakoba Renka in je najotipljivejši dokaz, kako je avtorico šele preplavila sormalna podoba modernega metaforičnega verza in kako je še nemočna, da bi s takimi verzi izrazil svoje občutje, misel. Podobne so pesmi Mirka Slane. Ne vem, kaj rečemo hoče povedati s temle: »Pogoltni zamlčke udarce in ne sanjajba več o mehkem križu lastavke, ki se nasloni na nedrja reke.« Njegove pesmi sicer vsebujejo določeno mero misli, ki pa so nedoživete in nespretno izpovedane.

Ločeno od pravkar naštetih avtorjev moramo obravnavati Malahovskega in Kuntnerja. Oba sta namreč že prebila tisto mejo, kjer moramo občudovati začetniške dosežke in na njihov račun izdelamo povsem drugačne kriterije, kot so v navadi. Med njima je nedvomno velika razlika, Malahovski je meditativno močan in ostaja menda zmeraj pri svojih obalnih krokih, kar poudarja nekoliko negotov občutek zaprtosti in spominja že na filozofski mit, v resnici pa je najbrž trenutna metaforična manija, ki pač dalje časa traja. Kuntner ostaja spet pri svoji kmečkosti, ki je menda ravno tako ne more in ne more preživeti in izvaja vse filozofske analogije, ki so zanj značilne, iz svojega osnovnega konflikta med kmečko pozo in intelektualno neposrednostjo. Osnovni problem pri njem, ki mu tudi omo goča pesnjenje, je silovita želja kmeta, da se prelevi v intelektualca in potem na-

zadnje kot intelektualca spozna, da bi verliko raje bil kmet. Iskreno opevanje in poveljevanje zemlje bi torej lahko eksistiralo le v poslednji instanci, po tistem spoznanju, zdaj pa je le kompenzacija za nedoseženo v tem razporedu med občutkom duhovne kmečke manjvrednosti ter intelektualizmom. Njegovi slavonski zemlji so torej le tolažba za njega samega, on od zemlje beži, in ker ne more pobegniti, se tolaži, da je zemlja vendar dobra, da je elementarna — in ta njegova kompenzativna tolažba je v resnici njegova poezija.

Presenečenje v tej številki predstavljata dve pesmi Pavla Lužana, posebno druga. Ker je kratka, jo navajam v celoti: Med nehanjem noči / in življenjem dne / je jutro sanj. Med teboj in menoj / sva midva / in so sanje / tvoje / in / moje / kot dan in noč.

Preseneča enotnost izpovedi, pristnost, neposrednost in globoka intelektualna doživetost. Nobene besede odveč, nobenega prisiljenega metaforiziranja, ampak do kraja neposredno in čustveno izražena misel. Njegova intelektualna moč je kontrastna in filozofska obarvana. Nekoliko manj se to opazi v prvi pesmi, kjer je še prisotna sled Lužanove nedavne preusmeritve iz iščočega metaforika v zvestobo samemu sebi.

Prozo objavljajo Matevž Dolenc, Mojca Seliskar in Sončiča Spur. Najhitreje odpravimo Sončiča Spur. Njena Ulica, ne, kak pserdo lirčni drobce, ki opisuje neko čakanje... / kako je po rožnatih oblakih na jasnem nebu vedela, da sonce zahaja, kako je od nekega prihajal glas Rite Pavone, kako so se okoli vogala pripodili zagoreli, umazani otroci... / prav res ne bi imel veselja brati daljše stvari, ki bi bila tako napisana. Neke čudne dolgočasne meditacije, izrabljene, stokrat prepečene — in nazadnje zvemo samo to, da pride neki Edo. Zelo malo, in še to je precejevanje.

Pajčevina Mojce Seliskar je precizno, občutno in zrela pisana črtica. Zlasti v prvem odstavku pritegne. Zal potem razpreda še neke misli, ki so čisto preveč in bi lahko bila vsa stvar nekoliko krajša. Nekoliko predolgčasna postane. Ko vzpostavi določeno zanimivo situacijo, jo preveč dolgo zadrži in se naslaja ob njeni imenitnosti in nad tem, da se ji je posrečilo kaj takega najti, zato se prvotni utinek porazgubi. Lahko bi rekli, da ima še kar zanimiv stil, le včasih je preveč osladen / ... njen ganljivo smešni boj... itd./.

Stiska Matevža Dolenca je z določeno rutino pisana savor, narativno zelo zanimiva, vendar premalo homogena in zgolj registracija nekega dogajanja. Zaradi tega je nekoliko nepripriljiva. Ta dolgočas je verjetno doživet, a nekoliko preplitvo izpovedan. Zbuja občutek neke misterioznosti, in to je pri Dolencu menda najmočnejši faktor. Zato je njegova proza tudi specifična in osebnostno obarvana, po čemer se tako loči od ostalih dveh v tej številki. Brez dvoma ne bi svoje specifične prap nič izgubila, če bi bila pisana nekoliko prebistrejše, nekoliko manj z zagonom, z nekoliko večjo narativno homogenostjo.

Evald Flisar

—GLOS—

Lekcija o tem, kako se pobije nasprotnik ali pars pro toto brez komentiranja

Tekst Katke Salamun v 10. številki Sodobnosti za leto 1964, str. 1947: WLADISLAW BRONIEWSKI (1897—1962), pesnik-revolucionar, je v današnjem poljskem vzdušju izrazilo nepriljubljen kot čisto deklarativni proletarski pesnik. To je verjetno posledica prejšnjega, večkrat vsiljivega povzdigovanja, pa tudi slabih povojnih pesmi. Krakarjev izbor gotovo prav nič ne prispeva h kakšni drugačni predstavi o njem. Vendar pa so v njegovi predvojni poeziji pesmi trajne vrednosti, kjer je revolucionarna tematika res povezana z vsem njegovim bistvom (Balada o gledališkem trgu, Roža, Mladost itd.), in prav te pesmi, o katerih Sandauer piše, da je Broniewski v njih hodil takrat po poteh Jesenina in Majakovskega, bi bilo treba prevesti. (Od pesmi v izboru je pred vojno nastala samo pozna deklarativna NO PASSARAN!)

Broniewski je kot pesnik pomemben sam zase (podoben mu je bil še marsikdo, vendar le kot epigon), mi pa se moramo zdaj vrniti k skupinam, ki so kad-

celota odigrale v poljski literaturi pomembno vlogo...

Odgovor Lojzeta Krakarja v 1—3 številki Sodobnosti za leto 1965, str. 196/197:

2. BRONIEWSKI. Kakor je bilo pričakovati, je tudi Broniewski povečini za koš, ker je po mnenju našega kritika »pesnik-revolucionar, (ki) je v današnjem poljskem vzdušju izrazilo nepriljubljen kot čisto deklarativni proletarski pesnik.« Komur je že pri Broniewskem res popolnoma tuj ves resnični revolucionarni življenjski pomen njegove poezije, naj spoštuje vsaj dejstvo, da tega Broniewskega tudi danes doma in še kje drugje tiskajo in BERO. (Slišal, videl, se prepričal.) Mogoče je v nekaterih krogih »resnično sodobnih poljskih kritikov« res »izrazilo nepriljubljen« — toda ali se piše poezija res samo še za člane društev književnikov? Broniewski se žal res še ni mogel učiti iz sodobne literarne prakse kolektivnega delanja megle in ni bil niti toliko priden, da bi se potrudil in prepisoval od svojih ko-

legov, zaslužnih za »resničnejše spoznavanje bogate poljske kulture« — in kako hudo se mu to maščuje!

Ne branim nečesa, kar ne potrebuje moje obrambe, toda kadar mislim na Broniewskega, mislim tudi na partizanskega Bora in našo najboljšo partizansko poezijo sploh. Lahko rečemo o njej samo, da je »pomembna sama zase«. Težko. Če že pozabljamo, da je nekoč igrala vlogo živih ljudi, da je »pomagala živeti« (strašen izraz, kajne?), potem ji priznajmo vsaj, da njene najboljše stvaritve tudi danes NISO PESNIŠKO MRTVE. Nedavno sem imel priložnost videti, kako je odnevala pesniška govorica Udovičeve POSLEDNJE MINUTE med nemškimi (!) poslušalci. Mogoče smo bili vsi skupaj, kar nas je bilo tam, romantični precejevalci »lepe pesmi« (kakor bi nam rekel naš kritik), toda tistemu, ki bi po tej minuti zapisal, da je to le še »posledica prejšnjega, večkrat vsiljivega povzdigovanja«, bi skromno rekel, da slabo sliši.

Največja namiznoteniška predstava na svetu

Samo še teden dni in pred nami bo največja športna prireditev v letošnjem letu v Jugoslaviji in gotovo doslej največja v športni zgodovini slovenske metropole — 28. svetovno prvenstvo v namiznem tenisu. Ljubljana bo od 15. do 25. aprila gostila najboljše igralce in igralki na svetu — v zelo razširjeni in popularni igri na zeleni mizi — z belo žogico.

Priprave za največjo namiznoteniško predstavo na svetu postajajo vedno bolj mrzlične. Vsi hitijo, da bi pravočasno pripravili vse potrebno, ker želijo, da se prvenstva tako nastopajoči kot številni gostje ne bi spominjali samo zaradi rezultatov, tega ali onega presenečenja za zeleno mizo, ampak tudi zaradi dobre organizacije.

Organizacijski komite SPENT, ki ga vodi Mitja Ribičič, dela s polnim zagonom. Enako tudi številne komisije kot so: tehniška, sodniška, za propagando, novinarsko službo, promet, dekoracijo, preskrbo in podobne. Seje, sestanki in posveti so že skoraj vsak dan. Prostori organizacijskega komiteja SPENT — v stavbi poleg bodoče športne hale v Tivoliju — so vsak dan polni. Ni pa nič čudnega, da je stavba na Celovški 25 zelo podobna mravišču. V njej se sestaja 17 komisij in še veliko podkomisij. Lahko rečemo, da sedaj že skoraj pol Ljubljane dela za SPENT.

Športna hala — gradbeniški rekord

Hitro rastoča montažna zgradba v Tivoliju — v neposredni bližini muzeja ljudske revolucije — je v decembru in januarju privabljala poglede mimoidočih, ki se niso mogli načuditi, da je tako velik objekt možno zgraditi v tako kratkem času. Obrisi železne konstrukcije nove športne hale, ki je v glavnem proizvod mariborske »Metalne«, so opozarjali, da je SPENT že zelo blizu. In sedaj?

V Tivoliju že stoji moderna 106 m dolga in 70 m široka športna hala, prizorišče letošnjega 28. svetovnega prvenstva v namiznem tenisu in prihodnjega svetovnega prvenstva v hokeju na ledu. Velika športna dvorana, ki bo lahko sprejela nič manj kot 12.000 gledalcev, bo zapolnila vrzel, ki jo je bilo stalno čutiti, ko so razpravljali o prevzemu organizacije te ali one večje športne prireditve. Ljubljana bo odslej imela dvorano, ki bo predvsem namenjena športu in bo v veliki meri zadovoljila potrebe ljubljanskih in slovenskih športnikov v zimskem času.

Dvorana je zrastle kot goba po dežju in sedaj lahko že z gotovostjo ugotovimo, da SPENT ne bo treba odpovedati niti preložiti. Graditelji, ki so jim pomagale inženirijske enote JLA, so presegli pričakovanja.

Kaj smemo pričakovati od SPENT

Marsikdo se je spraševal in se še sprašuje, kaj smemo Jugoslavlani, Slovenci in posebej Ljubljančani pričakovati od SPENT. Kje leži vzrok, da smo si naložili na ramena tako veliko odgovornost? Organizirati svetovno prvenstvo v športni panogi, ki je razširjena po vsem svetu in kjer se pričakuje velika udeležba, pač ni šala.

Odgovora na to vprašanje ne bo težko najti, če pojasnimo, da Jugoslavija že od nekdaj sodi med namiznoteniške velesile. Končno je tudi na nas prišla vrsta, da organiziramo srečanje najboljših mojstrov z belo celuloidno žogico.

Poleg tega so tu še drugi vzroki. Slovenija in Ljubljana bosta v aprilu v središču pozornosti svetovne športne javnosti in iz dosedanjih izkušenj vemo, da velike športne prireditve veliko pripomorejo k razvoju turizma.

Veliko vlogo bo imela ta prireditev tudi v pogledu popularizacije namiznega tenisa med našo mladino. Seveda bo treba zanimanje mladine in njeno navdušenje ob morebitnih uspehih domačih tekmovalcev in tekmovalk pravočasno izkoristiti. Namiznoteniška organizacija lahko v tem času podvoji ali celo potroji članstvo, če bo naša pravilne prijeme in če se ji bo zagotovilo najnujnejše pogoje za množično vključevanje mladine v namiznoteniške vrste.

In kaj je pridobila Ljubljana? Mnogo. Veliko že s samo gradnjo nove dvorane, ki je prav gotovo še dolgo ne bi gradili, če ne bi bili pred nami dve svetovni prvenstvi. Hokejisti, drsalci, košarkarji, odbojkarji, rokometarji pa tudi atleti, tenisači itd. bodo dobili priložnost, da v zimskem času priredujejo tekmovalca in tudi velike prireditve. Nekaterim bo dvorana služila za treninge in tekmovalca, drugim samo za večje prireditve, uporabna pa bo tudi za razne kulturne prireditve, za zborovanja (prvo bo že maja, ko predvidevajo, da bo v njej svečani zbor proizvajalcev SR Slovenije ob 20-letnici osvoboditve) in podobno. Skratka — o uporabnosti in koristnosti dvorane ni treba razpravljati.

Borili se bomo za bronasto medaljo

In še odgovor na vprašanje, kaj smemo Jugoslavlani pričakovati v tekmovalnem pogledu. Vsakdo, ki pozna položaj v svetovnem namiznem tenisu, bo pritril, da lahko zlasti v moški konkurenci Jugoslavlani posežemo v boj za visok plasma — celo za bronasto medaljo v ekipnem tekmovalstvu. Uradno smo na podlagi dosedanjih uspehov na svetovnih prvenstvih na petem mestu med moškimi ekipami, lahko pa se zgodi, da si na podlagi morebitnega uspeha na domačih tleh priborimo še večji ugled, še višje mesto v svetovni jakostni lestvici.

Ceprav rezultati naših najboljših kot so Marković, Vecko, Korpa, Surbek, Hrbud itd. v zadnjem času niso najboljši, ne smemo prezgodaj izgubiti upanja. Forma se izboljšuje in do pričetka SPENT se lahko še bistveno popravi. In potem še domače okolje, pomoč gledalcev, vzdušje, ki podžiga k najvišjim dosežkom — vse to so momenti, ki lahko pripomorejo k temu, da se bomo v finalnem tekmovalstvu moških ekip s Švedi merili, kdo bo dobil naziv najboljših Evropejcev, kdo bo v svoj žep spravil bronaste medalje.

V ženski konkurenci smo še precej za dalj za drugimi. Čeprav je res, da je tudi naš ženski namizni tenis napravil precejšen korak naprej, še vedno ne moremo

upati na kaj več kot na uvrstitev okoli 10. mesta. Sicer je res, da nam je bil žreb naklonjen in da ima naša ženska ekipa najlažjo skupino in s tem možnost, da v njej zavzame prvo mesto (to bi avtomatično pomenilo uvrstitev med 8 najboljših držav na svetu), toda ne moremo mimo ugotovitve, da imamo v reprezentanci samo eno Cirilo Pirc in za njo precejšnjo praznino.

Kam bodo šle medalje

In za zaključek poskusimo še napovedati zmagovalce SPENT 65. Napovedovanje je sicer povsod v športu precej težka stvar, ker se večkrat zgodi, da dogodka v športni areni postavijo napovedi na glavo.

V moški konkurenci je v ekipni razvrstitvi več ali manj jasno, da bodo tudi po SPENT 65 na najvišji stopnici predstavniki Kitajske. Imajo toliko izenačenih igralcev najvišje kvalitete, da jim ne bi bilo težko postaviti več skoraj enakovrednih ekip. Edini resnejši konkurenti jim bodo Japonci, ki lahko upajo na 2. mesto. Če ne bo presenečenj, bosta o tretjem mestu v medsebojnem dvoboju odločili Švedska in Jugoslavija, zelo nevarni konkurenti pa jim bodo Romuni, Severni Korejci, Zahodni Nemci, Čehoslovaki in mladi igralci SSSR.

V ženski ekipni konkurenci so doslej imele zelo pomembno besedo Romunke, toda njihova slava upada. Predvideva se, da bodo v ospredju Japonke in Kitajke, ki

bodo v medsebojnem srečanju odločile o naslovu svetovnih prvakinj, medtem ko se bodo za tretje mesto borile Romunke in Angležinje. V to borbo bi se prav gotovo vključile tudi mlade igralki SSSR, če jim ne bi zagodel žreb. Prišle so v skupino s Kitajkami, tako da imajo prav malo upanja, da se uvrstijo med osem polfinalistov.

Med posamezniki se bo verjetno ponovila zgodovina, da bodo zelo redki igralci pa tudi igralki, ki se bodo vmešali v obračun Kitajcev in Japoncev. Za uvrstitev med 8 najboljših imajo Evropejci zelo malo kandidatov (morda evropski prvak Johansson), nekoliko boljši položaj pa je pri ženskah. Romunki Aleksandru in Constantescu, Angležinja Shannon, Rusinja Rudnova, Čehinja Lužova in morda še bivša evropska prvakinja Földy-Koczianova lahko posežejo v boj za prva mesta. Tu namreč premoč Azijk še ni očitna.

Prvake med dvojicami je še težje napovedati, ker se tu največkrat vse napovedi postavijo na glavo. Zato se tu napovedovanju odpovejmo. Vsekakor pa lahko zaključimo, da ima ob solidni formi posebno naša dvojica Vecko-Korpa veliko upanja za solidno uvrstitev. Če se ne bo tradicija izneverila (v tekmovalstvu moških dvojic smo že od nekdaj želi pomembne uspehe, Harangozo in Dolinar pa sta bila celo svetovna prvaka v tej disciplini!), lahko prav tu pričakujemo največ.

F. Mikec

PRVENSTVO V ODBOJKI JE KONČANO

Kot je bilo pričakovati že nekaj kol pred koncem, je prepričljivo zmagala ekipa FNT in s tem prejela pokal. Njen primat niti v zadnjem, to je devetem kolu, ni bil ogrožen, kajti ekipa strojne se sploh ni pojavila na igrišču. V borbi za drugo in tretje mesto pa sta se v IX kolu srečali še ekipi filozofske in elektro, kjer je v enakovredni igri pobrala ves izkupicek ekipa elektro fakultete. To pa je bila obenem tudi najlepša tekma kola, če ne sploh prvenstva. Res je, da je bilo na tekmovalju precej lepih borb, zlasti med prvimi štirimi ekipami, ki so si skoraj popolnoma enakovredne. Vsaka izmed njih ima namreč vsaj po enega ali dva tekmovalca, ki tekmujejo v raznih slovenskih klubih. To pa seveda same popestri tekmovalstvo, ko večkrat pride do obračuna med temi igralci in rezultat zavisi samo od pomoči ostalih igralcev. Do ostrih protestov je mnogokrat prišlo na račun sodnika Urnavta, ki je član Fužinarja, in so bili zato nekateri mnenja, da je oškodoval njihovo ekipo, ker so si pač večni nasprotniki v zvezni ligi. Zadovoljiva pa je bila tudi sama organizacija tekmovalja, čeprav je prišlo večkrat do neljubih sprememb med samim tekmovaljem, ker se ni dosledno igralo po pravilih odbojarske zveze Jugoslavije. Rezultati VIII. kola:

Medicina : Ekonomska 2:0; Elektro : Biotehniška 2:0 w. o.; FNT : Pedagoška 2:0 w. o.; Filozofska : Strojna 2:0.

Rezultati IX. kola:

FNT : Strojna 2:0 w. o.; Biotehniška : Medicina 2:0 w. o.; filozofska : medicina 2:0 w. o.; Biotehniška : VSTK 2:1; filozofska : elektro 0:2. — Končni vrstni red:

1. FNT	7	6	1	12
2. Elektro	7	5	2	10
3. Filozofska	7	4	3	8
4. Ekonomska	7	4	3	8
5. VSTK	7	3	4	6
6. Biotehniška	7	2	5	4
7. Medicina	7	2	5	4
8. Strojna	7	1	6	2

Al. Jeraž

PRVENSTVO UNIVERZE V KOŠARKI

V Topniški ulici se je preteklo soboto odigralo že VI. kolo v košarki. Organizator se je odločil, da je potrebno to tekmovalstvo pospešiti, kar se bo izvedlo tako, da bosta dve koli na teden, in to v sredo na Taboru in kot običajno v soboto. S tem hočemo preprečiti,

da ne bi prišlo do neljubih izostajanj v času izpitolov kot tudi zato, da ne bi zadrževali igralcev ves april in še manj vsako soboto, ko vemo, da so se pričela liga tekmovalja v zveznem in republiškem merilu.

P. A. : pravo 58:51 (33:24) — Tomič 25, Pintar 19, Verbič 31, Modić 12; Elektro : VSTK 20:0 p. f.; FAGG : biotehniška 20:0 p. f.; FNT : strojna 51:48 (25:23) — protest strojne je bil uspešno rešen in tako je rezultat 20:0 za strojno; ekonomska : filozofska 79:65 (44:38) Logar 26, Sešek 22, Bassin 14 ter Hočevar 25 in Peršin 16 za filozofsko.

To je bila ves čas zanimiva, napeta ter enakovredna borba, ki pa je dokončno zmago prinesla ekonomski šoli šele sredina drugega polčasa, ko je od rezultata 50:50 povedla kar z 68:54! Tekma je bila tako v bistvu zaključena, kajti kljub izrednim naporom filozofske se rezultat ni bistveno spremenil.

Rezultati VI. kola

FNT : biotehniška 61:46 (29:23) — Muhič 21, Bajc 16, Smolej 20, Pestenjak 14; medicina : VSTK 59:52 (28:17) — Židanič 17, Stemberger 10, Strehovec 28, Lampret 14; strojna : PA (ni bilo nobene ekipe); ekonomska : pravo 20:0 p. f.; FAGG : elektro 51:45 (28:20) — Milošević 21, Balderman 20, Sedlar 16, Unk 12.

Ceprav ekipa VSTK doslej še ni osvojila nobene točke, ne bi mogel trditi, da je tudi ne bo. To kar je pokazala v tem kolu, ji lahko v nadaljnjih srečanjih prinese še marsikatero točko tudi na račun boljših ekip in to je edina škoda, da nima nobenega visokega igralca, ker tako ostanejo pod košem praznih rok.

Na tabeli vodi po VI. kolu ekonomska z 10 točkami, sledita pa ji filozofska in medicina z 8 točkami.

AL. JERAŽ

USPEH FANEDLOVE

Na mednarodnem študentskem smučarskem tekmovalju v Macagnagi v Italiji sta reprezentanco ljubljanske univerze zastopala Drago Jemc med moškimi in Krista Fanedl med ženskami. Tekmovali so v dveh veleslalomih v ugodnih vremenskih razmerah. Drago Jemc je v močni konkurenci zasedel zelo dobro 3. mesto, medtem ko je bila med ženskami Krista Fanedl v prvem slalomu diskvalificirana, v drugem pa je dosegla enega svojih največjih uspehov, saj je zmagala in pustila za seboj vrsto odličnih tekmovalk kot Putscheiderjevo (Italija) in Gennarijevo (Švica), ki sta zasedli 2. in 3. mesto. Tako so reprezentanti ljubljanske univerze po uspešnih tekmovaljih v Švici in Nemčiji zopet ugodno presenetili, vendar pa se vse prej postavlja vprašanje števila teh kvalitetnih tekmovalcev, saj se je v korist dostojnega reprezentiranja našega smučanja pokazalo kot nujno, da se je vseh omenjenih tekmovalcev med moškimi udeležil ravno Drago Jemc.

S. R.

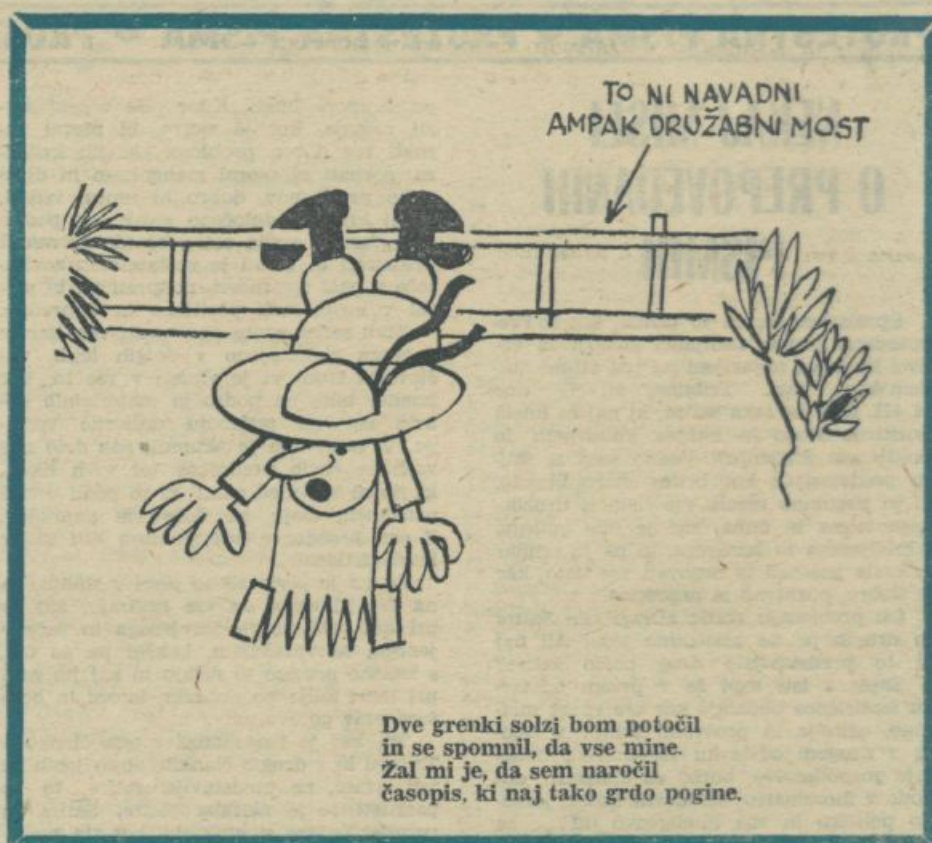
NUMERUS CLAUSUS TUDI NA MEDICINI UKINJEN

Pred dnevi je bila skupna seja odbora za zdravstveno in socialno politiko ter odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov socialno zdravstvenega zborna skupščine SR Slovenije, na kateri so med drugim govorili tudi o razširitvi medicinske fakultete, o medicinskem stažu in pouku. Poudarili so, da izhaja dolgoročno programiranje zdravstvenih kadrov iz potreb, razvoja medicine in našega družbeno-ekonomskega razvoja nasploh, ob čemer se odpira problem profilov zdravstvenih kadrov in zlasti njihove strokovne kvalitete. Zaradi tega je treba programe vseh zdravstvenih šol temeljito spremeniti, dopolniti in prilagoditi našim potrebam.

Mnenje, da je numerus clausus nevzdržen, je privedlo do ponovnega preteresa stališča, da bi bilo dobro odpreti dva letnika medicine tudi v Mariboru, vendar so po temeljiti razpravi poudarili potrebo po kvaliteti in da je treba najprej

v Ljubljani postaviti solidno učno bazo. Tako je varianta, da bi bil del medicine tudi v Mariboru, odpadla, saj bi s tem še bolj odložili ureditev prepotrebnih medicinskih institucij v Ljubljani. V ta namen bo treba takoj pričeti misliti na razširitev sedanje medicinske fakultete v Ljubljani, saj bi s tem tudi odpadel tako imenovani numerus clausus, ki je argumentiran samo s tem, da enostavno ni mogoče sprejeti letno več kot 150 študentov, če hočemo, da ti študirajo vsaj v približno normalnih pogojih.

Razprava o stažu je izkristalizirala mnenje, da ni toliko važno, ali naj bo medicinski staž eno ali dve leti, pač pa je treba zagotoviti pogoje, da bo staž na ustreznih ravni, da bo pomenil praktično dopolnitev teoretičnega dela rednega študija. V zvezi s tem bo verjetno treba spremeniti zvezni zakon, ki je zastarel, utesnjuje posamezne fakultete in nujno zahteva spremembe.

TEZE O DVOJEZIČNEM ŠOLSTVU V PREKMURJU

Razširjena komisija za ideološko-politično vprašanja kluba študentov Prekmurja je proučevala problem dvojezičnosti oziroma vprašanja o dvojezičnih šolah v Prekmurju. Iz dostopnih materialov in na osnovi problemov, ki se porajajo v praksi, smo prišli do naslednjih zaključkov:

1. Da so dvojezične šole sicer lahko dobre, če so za to podani vsi potrebni in nujni pogoji. V nasprotnem primeru pa je to škodljivo, ker lahko v skrajni konsekvenci sproži tudi nacionalne probleme.

2. Da v Prekmurju niso podani vsi potrebni in nujni pogoji za dvojezično šolstvo:

a) ni usposobljenih pedagoških kadrov za dvojezični pouk. Za take šole bi morali biti posebej usposobljeni pedagogi, ki bi enakovredno obvladali oba jezika in obe kulture. Na učiteljskišči v Murski Soboti so gojenci, diplomanti, ki so se usposobili za

dvojezični pouk, bili po strokovnih ocenah pod povprečjem. Učitelji, ki poučujejo na dvojezičnih šolah, imajo pomanjkljivo znanje enega izmed obveznih jezikov, ali pa obvladajo samo en jezik. Ne obstajajo realne možnosti za hitro in kvalitetno rešitev tega akutnega problema; bodo pa v zvezi s tem težave tudi v daljši perspektivi.

b) ni na razpolago nujnih in osnovnih učbenikov za dvojezični pouk in se bo lahko tudi ta problem rešil šele v daljšem obdobju.

3. Za uspešno delo dvojezičnih šol so nujno potrebne predšolske ustanove — otroški vrtci — v vseh naseljih na nacionalno mešanem področju s specialno usposobljenimi vzgojitelji. Do sedaj obstajajo samo tri ustanove te vrste.

4. Dvojezično šolstvo zahteva tudi velika materialna sredstva, ki daleč presegajo

možnosti občinskih skupščin. Zaradi tega so bile nujne republiške dotacije. Hitra rešitev navedenih problemov pa bo zahlevala še znatno povečana materialna sredstva. Kakšne so za to realne možnosti sedaj in v bodoče?

5. Ali so upravičene dvojezične šole tudi tedaj, ko je razmerje v nacionalni strukturi med učenci 1:7, 1:10 in celo 1:28?

6. Zaradi navedenih problemov sodimo, da bo nujno znanje absolventov dvojezičnih šol slabo in da bo s tem moten njihov nadaljnji razvoj, težave bodo tudi v šolah druge stopnje in v poklicnih šolah.

7. Menimo, da nivo znanja niti v dolocenem obdobju ne sme biti slabši, kot je v drugih istovrstnih šolah v Prekmurju. Zato se morajo čimprej rešiti problemi dvojezičnega šolstva, nikakor pa ne na račun letnikov učencev v prehodnem obdobju.

dobju. Zato naj ne izdelajo potrebne znatstvene analize in v kolikor ni mogoče rešiti problemov drugače kot na račun manjšega znanja gotovih letnikov v prehodnem obdobju, je potrebno najti drugo rešitev: cepitev slovenske in madžarske šole.

8. Podana naj bo možnost prostovoljne odločitve staršev glede vključitve njihovih otrok v dvojezični pouk.

Da bi te probleme vsestransko pretresli in prišli do potrebnih zaključkov, sklicujemo razgovor, na katerega vabimo vse, ki lahko prispevajo s svojo razpravo k rešitvi vseh spredaj navedenih problemov. Na razgovor posebej vabimo ljudi s terena, ki se z navedenimi problemi neposredno ukvarjajo, predstavnike republiških institucij in člane sekcije starejših pri klubu študentov Prekmurja v Ljubljani. Razgovor bo 8. 4. 1965 ob 19.30 uri na filozofski fakulteti v Ljubljani. Prosimo vas, da nas obvestite o svoji udeležbi na razgovoru do 30. 3. 1965 v Akademski kolegij v Ljubljani.

Klub študentov Prekmurja

PROBLEMI UMETNIŠKIH AKADEMIJ

Študijski, socialno-ekonomski problemi in problemi odborov ZS na vseh umetniških akademijah (AGFRTV, AG in ALU) v Ljubljani so specifične narave in se v mnogočem krepko razlikujejo od (po besedah sicer istih — op. p.) problemov na ostalih visokošolskih zavodih. UO ZSJ je do sedaj poenostavljeno tretiral problematiko umetniških akademij s problematiko na ostalih šolah, kljub temu da gre v bistvu na akademijah za specifične pogoje dela. Zaradi tega je nujno prišlo med UO ZSJ in odbori ZS na akademijah do odklonilnih stališč v ocenjevanju in reševanju zgoraj omenjenih problemov.

Da bi te različne poglede vskladili in da bi se našel »skupni jezik« pri reševanju teh problemov, je UO ZSJ pripravil posvetovanje, ki so se ga udeležili predstavniki odborov ZS na umetniških akademijah in dva člana predsedstva UO ZSJ.

Če začnemo s končnim vtisom o posvetovanju, lahko rečemo, da so vse umetniške akademije v neverjetno težkem položaju. Zakaj?

Vsi dobro vemo, da je prav na umetniških akademijah potrebno čimveč individualnega dela, ki pa je praktično, v danih pogojih, nemogoče.

Na akademijah s štirimi oddelki (za gledališče, film, radio in televizijo (ki praktično to skoraj ni; zakaj, bomo kasneje videli)), imajo samo štiri predavalnice, ki so zasedene ves dan (redna predavanja in vaje) in iz katerih slušatelji dobesedno podijo svoje kolege. Nadstropje višje je zasedeno s stanovanci, katerih uprava akademije ne more izseliti, ker ni potrebnih finančnih sredstev (okrog 60 milijonov din!) za nakup novih stanovanj. Nujno bi potrebovali akademijsko gledališče, kjer bi lahko na modernejši način študirali svoj bodoči poklic. Zaradi pomanjkanja predavateljev (za dramsko igro bi nujno potrebovali predavatelja in tri asistente, pa še predavatelja nimajo!) in neustreznih prostorov, pride individualnega dela

profesorja s slušateljem komaj za eno uro na mesec! (Rešitev je v nastavitvi asistentov in (v novih modernejših prostorih)).

Da bi vsaj delno odpravili pomanjkljivosti v svojem delu (ki so posledica zgolj tehničnih pomanjkljivosti!), so prosili v letošnjem proračunu za 190 milijonov din. Od te vsote je sklad za šolstvo obljubil (in še to do zdaj samo ustno!) 51 milijonov din. Suficit, ki ga ima akademija, bo porabljen v tako koristne namene, da se pri tem ne bo dalo ničesar odtrgati. Nujna in prepotrebna je nabava montažne mize, filmske kamere in kinotečnih filmov (da naštejemo samo nekatere!), saj se študentje nujno morajo spoznati tudi s praktičnim delom npr. na filmskem oddelku. Ostale notranje rezerve gredo za stvari, ki so obvezno potrebne še na ostalih področjih izven in v gledališču. (Stalna potovanja profesorjev, da se obdržijo stiki z napredkom sorodnih akademij v tujini!) Zaradi vseh teh opraviljivih dejstev pa ne morejo nabaviti še ostalih pripomočkov, ki so za uspešen študij neobhodno potrebni. Zato ni napačno prepričanje, da ima akademija štiri oddelke res samo po imenu, medtem ko za praktične vaje na področjih filma, radia in televizije ni ustreznih praktičnih pripomočkov in ne prostorov. Tako so alienirani samo na teoretični pouk, kar pa še ni zadostno zagotovilo za uspešno strokovno kvalifikacijo (ob končanem študiju) študentov. Kako si naj torej predstavljamo študenta, ki bo končal npr. oddelke za televizijo in v svojem štiri letnem študiju sploh ne bo zmontiral enega samega filma? (Vsaj dokumentarnega!)

Akademija si zelo prizadeva, da bi trenutno stanje izboljšala, vendar, če ni sredstev, je tudi upanje na izboljšanje dokaj minimalno. Precejšnjo nemodernost v sistemu študija (študij na ljubljanski akademiji je skoraj 60 let za študijem na sorodnih fakultetah v tujini!) rešujejo tako, da vabijo znane strokovnjake za gledališko umetnost (npr. Kott, Stupica itd.);

vendar so takšni ciklični predavanja le občasna značaja in situacije v bistvu mnogo ne izboljšajo.

Podobno stanje je tudi na ALU in AG, kjer tudi nujno potrebujejo razstavni prostor in dvorano za produkcije, javne koncerte in za vaje orkestra ter zbora. AG nima problemov z učilnicami, vendar njeni slušatelji nimajo ustreznih prostorov za vaje. Skoraj vsak stanovalec se brani oddati sobo študentu, ki mu bo po ves dan vadil v stanovanju.

Do gradnje nove šole, za katero so na AG že imeli pripravljeno lokacijo, ne bo prišlo, ker so ustavili investicije. Ob tem se pojavlja že malce staro a še vedno zelo aktualno vprašanje: kaj je torej bolj nujno v naši prelepi deželi, ali da ustavimo investicije za gradnjo šole, ki bi jo uporabljalo (recimo) 300 študentov, ki bodo po končanem študiju kulturni poslanci med, za kulturo ne preveč (v zadnjem času) vnetimi Slovenci, ali da plačujemo (recimo) dvajset nogometnih plačancev, ki se kopajo v tisočakah in milijonih, povzročajo skandale in z njimi ter nedeljskimi divjanji po pašnikih zadovoljujejo nekaj tisoč ljudi? Morda ni napačno mišljenje nekaterih študentov iz prizadetih akademij in ostalih šol, da bi se vsaj za nekaj časa ustavile ali vsaj zmanjšale dotacije (naj bo, kar že je, v vsakem slučaju gre za denar, za ogromne vsote denarja!), ki se sedaj izgubljajo v arenah modernih nogometnih gladiatorjev.

Idealna prostorska rešitev (za vse tri umetniške akademije, vendar posamezno) bi bila gradnja šole z internatom, kjer bi se v večjem številu prostorov in ob modernejših učnih pripomočkih (v eni stavbi) lahko nemoteno in uspešneje delalo.

Na AG in ALU so večji problemi s predavateljskim kadrom kot s prostori. Tako npr. na AG na razpis za prosta delovna mesta angažirajo profesorja, ki je v Parizu in ki ga — v doglednem času — sploh ne bo na akademijo. Vsi profesorji so tudi druge zaposleni (isto tudi študentje —

tako da materialnih problemov ni), s tem pa trpi kvaliteta študija na akademiji. Na ALU se borijo še z naslednjimi težavami: ko študent zapusti akademijo, ne zna napraviti ustreznega plakata, gledališke scene itd. (Te pomanjkljivosti rešujejo z občasnimi kurzi.) Borijo se tudi z materialnimi položaji študentov, saj študent ALU (isto na AGFRTV zelo težko) dobi štipendijo (sploh pa ne more dobiti npr. Kidričeve štipendije). Zato si odbor ZS prizadeva, da bi ustanovili skupni klub štipendistov za vse tri umetniške akademije, ki bo lažje reševal na zastavljajoč problem. Delo tega odbora bo lahko polno zaživel, ko bodo urejeni na ALU prostori za »Klub akademij«, kjer se bodo sestajali slušatelji umetniških akademij.

Posebno vprašanje, ki so ga obravnavali na posvetovanju, je bilo, kako akademije v okviru materialnih sredstev rešujejo študijske probleme?

AGFRTV je letos zaupala izdelavo idealnega učnega načrta z dvema asistentoma, ki ga bodo potem na posebnem posvetovanju pregledali in dopolnili ter prilagodili danim možnostim. Ob tem pa se že pojavlja dejstvo, da bo od idealnega načrta ostalo zelo malo, ker pač ni sredstev, da bi se lahko izboljšala tista področja, katerim bi potem privedli idealen učni načrt (in njara kača se ponavlja!).

Posvetovanje je dalo jasen rezultat: da so umetniške akademije v neenakopravnem položaju z ostalimi visokošolskimi zavodi in preden začnemo od njih zahtevati kaj več, jim je treba zagotoviti vsaj minimalne ustrezne pogoje za delo. Nujna bi bila gradnja študentske dvorane v Ljubljani, ki bi v marsičem popravila sedanji položaj. Vsi odgovorni ljudje naj se enkrat za vsele zavejo, da so nam kulturni delavci, ki končajo umetniško akademijo, prav tako potrebni kot študent strojništva, prava itd. Brez kulture (in to naučene, letne kulture, ne divjaške, barske) ne gre! Pot brez kulture je pot pogubljenja; pot, ki nas bo vodila v strašen, uničujoč tempo tehnike, kjer bomo pozabili na vse lepo.

Do tega pa ne sme priti. Tone Vrabl